1639 Rahvakasv. Peaval. Aktuaalse Ajaloo Arhiiv, 3 ekz. Tallinn

VIRUMAA TEATAJA

Ilmub iga. teisipäeval, neljapäeval ja laupäeval. Toimetus ja talitus: Rakvere, Lai tän. 8. pk. nr. 73. Telefonid: peatoimetajal 165, toimetusel 164, talitusel 199. Talitus avatud kl. 8—15. Toimetuse kõnetunnid kl. 12—15.

Peatoimetaja: P. Kärp. Väljaandja: Kirjastus Eesti Ajaleht. Ühistrükikoja trükk Rakveres.

Üksiknumber 8 pn. Tellimised kodumaale 1 rmk., välismaale 1.40 rmk. kuus. Aadressi muutmine 20 pn. Kehtivad kuulutuste hinnakirjad O — nr. 1 ja R — nr. 1. Kuulutuste vastuvõtt kuni kl. 10-ni ajalehe ilmumise eelp. Jooksev arve Virumaa Ühispank nr. 206

Rakveres, nr. 97. Teisipäeval, 29. augustil 1944. IV aastakäik.

Tartust põhjas peatati enamlaste edasitung

Valgast kirdes varisesid ägedad vaenlase rünnakud meie vägede visas vastupanus

Führeri peakorterist, 28. augustil.

Sõjajõudude ülemjuhatus teatab:

Ruumis Rouen'ist läänes ründas vaenlane ka eile südilt meie järelvägesid Seine'i lõunakaldal, jäi siiski kõikjal seisma koondatud tõrjetules.

Üks vaenlase sillapea Elbeuf'ist idas ahendati vasturünnakuga. Uued vaenlase rünnakud nurjusid seal 20 tanki ja 6 luuretanki purustamise juures.

Mantes'ist põhjas katsus vaenlane laiendada oma sillapead, suutis aga siiski hoolimata tugevate jalaväe- ja tankijõudude panustamisest saavutada ainult vähest maaalavõitu.

Pariisis panevad arvukad saksa toetuspunktid edasi kangekaelselt vastu. Tankidest toetatud vastase rünnakud linnast välja kirde suunas pandi seisma vasturünnakutega.

Ruumis Pariisist kagus surus vaenlane meie väed ägedais võitlusis meie Marne'i juurde tagasi.

Üleskutse alistumiseks, mille põhjaameeriklased olid lähetanud Bresti kindluse komandandile, lükati tagasi. Vaenlane asus seepeale eile tugevate jalaväe- ja tankijõududega suurrünnakule. Võitlused kasvasid päeva jooksul üha enam ägeduselt. Bresti garnison lõi siiski maaväe-, mereväe- ja õhutõrjekahurväepatareidest mõjukalt toetatuna, tagasi kõik rünnakud. Vastasel oli suuri veriseid kaotusi ja kaotas 7 tanki. Mõned kohalikud sissemurdekohad kindluse eelväljal riivistati.

Meie liikumised Rhone'i orus kulgevad kavakohaselt. Mitu vaenlase katset, idast lähtudes vallutada oruteed, nurjusid.

Võitlusparved ja kiirpaadid uputasid merepiirkonnas Felcamp'ist läänes karmis lahingus ühe tugevasti julgestatud ristlejate-koondise vastu ühe vaenlase hävitaja ja ühe kiirpaadi. Kaks oma sõidukit läks kaduma, teisi vigastati. Lõuna-Prantsusmaa ranniku ees vigastati raskesti üht vaenlase ristlejat itaalia võitlusvahendite poolt torpeedotabamuste läbi.

Prantsuse ruumis hävitati võitluses 174 terroristi.

Raske V 1. tasumistuli lasub Londonil.

Itaalias teostas vaenlane Arno lõigus mitu asjatut luurekallaletungi. Aadria rannal jäid vastase tugevamad rünnakud tulemuseta.

Rumeenias seisavad meie väed mõlemal pool Alam-Pruthi üha raskeis läbimurdevõitlusis. Edasisel kallaletungil lõunasse ja lääne on vaenlane ületanud Serethi ning vallutanud Focsani hoolimata meie vägede vihasest tõrjest. Ta kaotas siiski arvukalt tanke.

Vastase katse vastu, tungida sisse Ungarisse üle Ida-Karpaatide, edenevad hästi ungari ja saksa vägede vasturünnakud. Piatraneamti juures ja sellest loodes nurjusid nõukogudelaste rünnakud.

Visla sillapeas Baranovist läänes käivad karmid rünnak- ja tõrjevõitlused. Visla ja Narevi vahel jätkasid bolševikud oma suurrünnakut ja laiendasid teda põhja suunas Bobri lõigule. Nad tõrjuti karmes võitlusis, mitu sissemurret riivistati.

Miitavist loodes, Madonast loodes ja Valgast kirdes varisesid ägedad vaenlase rünnakud meie vägede visas vastupanus.

Ruumi Tartust põhjas edasitunginud vaenlane peatati vasturünnakuga.

Õhuvõitlusis ja õhujõudude õhutõrjekahurväe läbi tulistati idarinde kohal alla 50 vaenlase lennukit.

Vaenlase pommitajad ründasid päeval pilvede kaitsel mõnd asulat Läänе- ja Põhja-Saksamaal, nende seas Duisburgi ja Emdenit. Edasised õhurünnakud suundusid Ülem-Sileesia piirkonna vastu.

Öösel heitsid üksikud vaenlase lennukid pomme Mannheimile ja Ludwigshafenile.

Neil rünnakuil tulistati alla 24 vaenlase lennukit.

Otsustav aeg on käes

„Otsustav aeg on käes ja meie ise peame otsustama enda üle." ütles professor Jüri Uluots oma laupäevases raadiokõnes.

Nagu üksikinimeste nii ka rahvaste elus tuleb igal ühel oma elu edasi viia, otsuste ja valikute põhjal, mida me teeme oma olemasolu säilitamiseks. Praegusel silmapilgul seisame meie oma rahva otsustavaima silmapilgu ees. Mida me nüüd teeme ja kuidas talitame, sellest oleneb meie kõigi tulevik.

Valikuvõimalused selle otsuse tegemisel on meile kõigile selged. Elu seadus on võitlus olemasolu eest. Eluta loodus ja surnud materia lasevad end tahtetult vormida ja tallata. Elav ja püsida tahtev rahvas aga võitleb oma elu eest. Võitlusest loobuv ja rettu pugev rahvas on aga nagu hirmust halvatud jänes, kes armetult värisedes ootab, mis temaga tehakse.

Meie rahva suhtes ei ole niisugune võrdlus iialgi paika pidanud. Ka käsist ja jalust seotuna ei ole meil iialgi raugenud vastupanujõud ja võitlustahe. Ja kui on saabunud aeg ja võimalus relva haaramiseks ja tarvitamiseks, siis on see tabanud hävitavalt vaenlast. Et meie rahval see valmisolek on taltsutatult püsinud ka praeguses väga keeruliste olukondadega põimitud maailmasõjas, seda on tõendanud meie rahva järkjärgult suurenev sõjaline panus, mis nüüd on jõudnud oma otsustavasse järku. Nüüd on saabunud silmapilk, kus olukorra tasakaalustamiseks selliselt, et eesti rahvas jääks püsima, on oluline iga mees ja iga jõupingutus või nagu professor Uluots oma kõnes piltlikult võrdles, et kui kaalumisel on sajad või tuhanded tonnid, siis kaalumise lõpul ja tasakaalustamisel on oluline iga üksik kilogramm.

See, et praeguse maailmasõja otsustav lõppkaalumine on nüüd kätte jõudnud, on selge meile igale ühele. Nüüd loeb iga üksik kilo nii suursõja tulemuse suhtes kui ka ja enam veel meie oma rahva saatuse suhtes. „Sõja otsustavas ajajärgus, milles me praegu asume, on meie osatähtsus tõusnud ja tõuseb vististi veelgi." ütles prof. Uluots oma kõnes ja rõhutas eriti, et meie peame ühtlasi meeles pidama, et see seisund, milles Eesti asub vaherahu või rahu saabumisel, on olulise ja otsustava tähtsusega kogu eesti rahva oleviku ja tuleviku suhtes.

„Ainult üks eeldus ja üks võimalus on praegu eesti rahva ja kogu tema tuleviku säilitamiseks. See eeldus ja võimalus seisab selles, et ära hoitakse ja kõrvaldatake Eesti maa ja rahva vallutamine idast selle ajani, kuni saabub rahu või vähemalt vaherahu Eesti ruumis."

Ja et see tõesti on ainus eeldus, seda oleme meie kõik taibanud, kuna vallutamise korral idast eesti rahvas osalt hävib ja osalt paiskub maailma laiali, kui seda traagilist hädaohtu väljendada nii kuivalt ja objektiivselt nagu seda tegi prof. Uluots ja kirjeldamata pikemalt meid ümbritsevaid elamusi, mis meid siis ootaksid. Eestlasi kui rahvast oma eluruumis ei saa siis enam nimetamisväärselt olla ja see tähendab, et kui veel oletada mingit päästmist, siis päästmiseks ei ole enam päästetavaid.

Ning selle kohutava saatuse vältimiseks meie peame võitlema. Meie peame võitlema, meie peame igaüks ise olema tugevad ja valmis selleks võitluseks ja tegema kõik selleks, et ka teised oleksid tugevad. Meil peab olema ühine vaim, ühine mõistus ja ühine süda," nagu seda väljendas professor Uluots. See on, mis teeb meid tugevaks ja millele esmajoones saame rajada oma päästmise. Kui meie ise võitleme ja kõik teeme enda päästmiseks hukkumisest enamlikus terroris, siis võime loota ka sellele ajaloolisele tõsiasjale, et kogu meie maa tuhande aast. võitluse kestel ida vastu on alati leidunud teisigi Euroopa rahvaid, kes on tulnud kaitsma seda pisikest Euroopa osa ja see maa ja rahvas on jäänud püsima.

Ja sellele lootusele teiste Euroopa rahvaste abist annab meile õiguse ka see, et kogu sõja kestel ida vastu meie rahvas on toetanud rinnet niipalju kui võimalik. Nüüd, mil meie maa ja rahvas on äärmiselt ohustatud, meie oleme ka õigustatud lootma ja saama toetust. Nagu igal väiksemalgi olevusel looduses on ürgne ja loomulik õigus endakaitseks, nii ka eesti rahvas teostab praegu enda loomulikku endakaitseõigust. Selle juurde kuulub kahtlemata see, et meil endil on õigus otsustada, missugusel viisil ja kellega meie endakaitsemine on küllaldaselt tõhus ja otsustav. Seda ei saa meile näiteks ette kirjutada need, kes oma liitluses meie surmavaenlastega tahavad meid mõjutada, et meie ei püsiks relvakaasluses Saksamaaga, kes on meid juba kord päästnud bolševistlikust surmaohust ja kes kaitseb ja toetab meid kõikide oma jõududega. Prof. Uluots märkis sel puhul: „Käimasolevas sõjas ida vastu on pearaskus algusest peale lasunud Saksamaal ja tema sõjajõududel. Temal on olnud ja on seda, mis meil puudub ja milles vajame toetust. Meie ise oleme 1939. a. sügisel ja 1940. a. suvel kogenud, mis see tähendab, kui meil puudub toetus. Meil on ja peab olema selge, missuguse tähtsuse omab meie saatusele ajaloo poolt antud võimalus siin ruumis võidelda koos Saksamaaga ja teiste saatuskaaslaste rahvastega ida-hädaohu vastu. Meie vajame seega toetust ja oskame hinnata seda toetust, mis meile osaks saab.

Meile kõigile väga raskel ja ohtlikul ajal professor Uluots andis olukorra kohta kokkuvõtte, mis äärmise selgusega defineeris meie rahva hoiaku praeguses sõjas. Tema kokkuvõte maailmapoliitilisest üldolukorrast, vastuoludest ja jõudude vahekorrast, propagandast ja sõja väljavaadetest, andis meile tasakaaluka ja kaine hinnangu, mis on toeks igale eestlasele orienteerumisel praeguses sündmuste tulvas. Tema mõtteavalduse meile seisukohavõtuks — meil peab olema ühine mõistus, vaim ja süda, otsustav aeg on käes — ja meie peame võitlema — on aga kinnituseks meie rahva spontaansele hoiakule. Kuid üle selle, mis meie leidsime selles kõnes iseendi kinnituseks ja julgustuseks, usume me veel, et professor Uluotsa poolt nii objektiivselt ja kainelt esitatud väited Eesti maa ja rahva võitluse selgitamiseks ida vastu eitavad kuulmist ka väljaspool Eestit, kõigi juures kes veel pole võibolla küllaldaselt mõistnud meie kui väikerahva nii andunud ja ohvrivalmist osavõttu praegusest suurest maailmapoliitilisest võitlusest kultuurmaailma ja selle olemasolu eest. Et mõistaksid kõik: „Mitte orjade kari, mitte palgasõdurid, vaid väike kaine põhjamaine rahvas võitleb praegu oma eluõiguse, oma eluruumi ja oma vabaduse eest."

T.

Ülevaade võitlusist Balti rindeil

Riia, 27. augustil. Sõjaliselt poolt teatatakse:

Võitlusruumist Miitavist läänes muudeti meie rinnet veelgi tugevamaks. Väina rindel nurjusid saksa tõrjetules kohalikud tankide poolt toetatud enamlaste rünnakud.

Madonast läänes jätkub tugev vaenlase surve. Vastane jätkas siin kogu päeva kangekaelselt oma tankide ja arvukate lahinglennukite poolt toetatud läbimurderünnakuid. Meie väed avaldasid arvult kaugelt üleolevale vaenlasele kangelaslikku vastupanu. Üks grenaderirügement tõrjus kahe nõukogude diviisi rünnaku vasturünnakul.

Tartu ruumis kestab vihane heitlus oma kaotusist hoolimata ründava vaenlasega. Pärast seda, kui enamlased eelmisel päeval murdsid tankidega läbi eesti üksuste kaitsepositsioonide linnast lõunas, tuli neile ka Tartu põhjaosa pärast raskeid tänavvõitlusi loovutada.

Emajõel toetasid saksa sõjalaevastiku paadid Tartu kaitsjaid oma pardarelvade tulega. Juba möödunud nädalal uputasid nad Peipsi järvel teatava arvu vaenlase kahurpaate ja tekitasid järvekitsusest Mehikoorma juures ületulevaile enamlasile tunduvaid kaotusi.

Meesisikute arvestamise määrus

§ 1.

(1) Kõik meesisikud, kes 20. juunil 1940 omasid Eesti Vabariigi kodakondsust, on arvestamiskohuslikud, ja nimelt:
1) Ohvitserid, sõjaväeametnikud, ohvitseri-asetäitjad ning med.- ja vet.-arstid — kuni selle kalendriaasta lõpuni, mille jooksul nad saavad 60-aastaseks,
2) muud isikud 17-aastaseks saamisest kuni selle kalendriaasta lõpuni, mille jooksul nad saavad 55-aastaseks.

(2) Nad on kohustatud arvestamiseks ilmuma vastavasse arvestamisasutusse.

(3) Arvestamisasutused määrab kindralinspektor.

§ 2.

Seda, kes arvestamisest sihilikult või hooletusest kõrvale hoidub või kedagi teist arvestamisest kõrvalehoidmisele avatleb või mõjutab, karistatakse vangimajaga.

§ 3.

Kindralinspektor on volitatud andma käesoleva määruse teostamiseks vajalikke eeskirju.

§ 4.

Käesolev määrus jõustub 27. augustil 1944.

Tallinn, 26. augustil 1944.

Dr. MÄE, Eesti Omavalitsuse juht.

MEESISIKUTE ARVESTAMISE MÄÄRUSE TEOSTAMISE EESKIRI

Meesisikute arvestamise määruse (AT 1944 26. 08. 20) § 3 alusel määran:

§ 1.

Arvestamiskohuslased peavad ilmuma arvestamisasutusse:
1) üldiseks arvele võtmiseks arvestamisasutuse poolt määratud tähtajal;
2) arvele võtmiseks 17-aastaseks saamise puhul kolme päeva jooksul, arvates 17-aastaseks saamise päevast;
3) arvele võtmiseks arvestamisasutuse piirkonda elama asumise puhul kolme päeva jooksul, arvates arvestamisasutuse piirkonda elama asumise päevast;
4) arvestamisse puutuvate küsimuste selgitamiseks arvestamisasutuse poolt määratud tähtajal.

§ 2.

Arvestamisasutusse ilmumisel arvestamiskohuslased on kohustatud esitama:
1) arvele võtmiseks ilmumisel:
   a) isikutunnistuse või selle puudumisel perekonnaseisu tunnistuse,
   b) üldharidust tõendava tunnistuse ja kutsetunnistuse,
   c) tõendid teenistuskäigu kohta sõjaväes, kaitseliidus, omakaitses ja politseis, kuivõrd need on olemas,
   d) tõendi praeguse tegevuse kohta;
2) ümberarvestamiseks või arvestamisse puutuvate küsimuste selgitamiseks ilmumisel arvele võtmise kohta arvestamisasutuselt varem saadud dokumendi või selle kaotsimineku või hävimise korral p. 1 tähendatud dokumendid.

§ 3.

Arvestamisasutusteks on:
1) valla piirkonnas elunejate suhtes — vallavalitsus;
2) linna piirkonnas elunejate suhtes:
   a) linnades, kus elanike registreerimist toimetab politsei, — vastav politseijaoskond,
   b) muudes linnades linnavalitsus;
3) vahi all viibijate suhtes vastav vangistusasutus.

§ 4.

Käesolev eeskiri jõustub 27. augustil 1944.

Tallinnas, 26. augustil 1944.

J. SOODLA, kindralinspektor.

TEADAANNE

Kohustan kõiki Rakvere linnas ja Virumaal elunevaid kaitseteenistuskohuslasi (reakoosseis aastakäikudest 1894—1926, allohvitserid aastakäikudest 1889—1925, ohvitserid aastakäikudest 1884—1925), kes viibivad UK-l, või kes muudel seaduslikel põhjustel ei ole kaitseteenistuses, ilmuma kontrollarvestamiseks Rakvere Kaitseväeringkonna staapi, Rakveres, Pikk tän. 15, ajavahemikus 1.—10. septembrini 1944. a. Ilmuma on kohustatud eranditult kõik meeskodanikud ülalnimetatud aastakäikudest, vaatamata millise asutuse või käitise teenistuses nad on.

Ilmuma ei ole kohustatud:
a) Kaitseteenistusse kõlbmatuks tunnistatud kaitseteenistuskohuslased, kelledele on välja antud vastavad tõendid 5. augustil 1944. a. või hiljem;
b) Riviteenistusse tagalas kõlblikuks (a. v.) tunnistatud kaitseteenistuskohuslased, kes on lubatud koju erikorraldusena, kui neile on välja antud vastav tõend 5. augustil 1944. a. või hiljem.

Ilmumisel kaasa võtta endine ajapikendustunnistus, isikutunnistus, registreerimiskaardi lõige C ja teenistuskohast välja antud tunnistus alljärgnevate andmetega: a) ees- ja perekonnanimi, b) ametasutuse või käitise nimetus, c) sünniaeg, d) mis ajast ametiasutuse või käitise teenistuses, e) mis alusel viibib väljaspool kaitseteenistust, f) ei ole seni asutuse või käitise poolt kaitseteenistusse astumiseks vabaks antud.

Kõik endised ajapikendustunnistused, mis on välja antud enne 1. septembrit 1944. a., loetakse pärast käesolevas teadaandes ilmumise tähtaja (10. sept. 1944. a.) möödumist kehtetuks.

Rakveres, 28. augustil 1944. a.

RAKVERE KAITSEVÄERINGKONNA ÜLEM.

Pariisis laienesid tänavavõitlused

Tartu linna varemed langesid vaenlase kätte

Führeri peakorterist, 27. aug.

Sõjajõudude ülemjuhatuse teate kokkuvõte:

Pariisis on laienenud ägedad tänavvõitlused nüüd ka linna kirde- ja välisosadele. Meie toetuspunktide vihase vastupanu tõttu linnas kannab vastane pidevalt suuri kaotusi.

Pariisist lõunas kui ka Droyes'i ruumis asusid põhja-ameeriklased tugevate jõududega rünnakule ja tungisid kaotusrikkais võitlusis mõned kilomeetrid edasi põhja ja ida poole.

Vaenlase motoriseeritud väed, kes tahtsid Monte Limar'i ruumis sulgeda Rhone'i orgu, suruti tagasi itta.

Rumeenias tungis vaenlane motoriseeritud vägedega ja tugevate soomusjõududega edasi lõunasse. Saksa võitlusgrupid on alustanud raskeis võitlusis läbimurret nõukogudelaste tõkkeriivist mõlemal pool Alam-Pruthi. Ida-Karpaatide kitsuses lõid meie väed mitmes lõigus tagasi nõukogudelaste ägedad rünnakud ja hävitasid sealjuures arvukalt vaenlase tanke.

Visla ja Narevi vahel kestab tõrjelahing kahanemata ägedusega. Vihaseis võitlusis takistati bolševike poolt taotletud läbimurret, sissemurdnud vaenlane peatati.

Madonast läänes kui ka Peipsi järvest läänes lõid meie väed tagasi bolševike uued rünnakud ja riivistasid mõned sissemurded.

Tartu linna varemed langesid pärast tugevaid tänavvõitlusi vaenlase kätte. Vaenlane kaotas eile idarindel 75 lennukit.

ISLAND EI TAHA JÄTTA TOETUSPUNKTE USA-le PIKEMAKS AJAKS

Stokholm, 28. augustil. Islandi peaminister Bjornsen ja välisminister Thor andsid Washingtonis ühel pressikonverentsil mõista, et Island ei kavatse USA-le pikemaks ajaks sõjalisi toetuspunkte jätta. Nagu „Stockolms Didningen" New Yorgist teatab, on see seletus USA-s äratanud suurt rahulolematust.

Islandi välisminister ütles muuhulgas, et Island ei soovi oma vabariiki siduda millegagi, mis võiks kahjustada Islandi iseseisvust. Islandlased ei soovi võõraste vahelesegamist.

VARSSAVI MÄSSAJATE UUS APPIHÜÜD

Genf. 26. augustil. Exchange Telegraph teatab Londonist, et Varssavi mässajad on pöördunud abipalvega Briti töörahvakonna poole. Selles juhitakse töörahvakonna tähelepanu veel kord sellele, et Varssavi põrandaaluses liikumises on ainult pooltel relvad ja needki puudulikud. Esmajoones on puudus kuulipildujaist ja tankitõrjerelvadest. „Kas te ei saaks meile rohkem relvi saata," anuvad poolakad töörahvakonda. „Kas ei saaks poola lendurid, kes võitlevad Londoni kohal, nüüd kaitsta Varssavit?"

Arvatavasti reageerib Briti töörahvakond niisama vähe Varssavi mässuliste abipalvele kui Briti valitsus. Varssavi on London juba ammu maha kriipsutanud.

Virumaa uudiseid

Kindralkomissar kõneles Rakveres

Laupäeval toimus Rakvere teatrimaja saalis kõnekoosolek, kus päevakohase kõnega esines kindralkomissar SA obergruppenführer Litzmann. Kindralkomissar oma ligemale kolm tundi kestnud kõnes andis põhjaliku ülevaate praegusest olukorrast, tuues seega selgust kuulajaskonnale, keda oli kokku tulnud harukordselt rohkesti.

Koosoleku tervitava sõnavõtuga avas Rakvere linnapea asetäitja Rae, misjärele asus kõnetooli kindralkomissar Litzmann, kus ta muuseas ütles:

„Linlased, eriti kui me oleme tegevad ametnike ja teenistujatena, arvame liiga sageli, et Jumal on meile õiguse andnud vabade õhtutundide või pühapäevarahu peale.

Jumal aga on meile ainult ühe õiguse andnud rohkem töötada kui seni".

Oma kõne lõpposas andis kindralkomissar Litzmann bolševismi vastases võitluses üles näidatud teenete eest üle vastavad tunnustusplaketid Rakvere linnapeale Karl Tõlpusele, Virumaa Rahvakasvatuse ameti juhatajale Juhan Edermaale ja Tudulinna vallavanemale Eduard Timotheusele.

Hoogsa lõppsõna ütles Viru maavanem H. Pirk. Kõnekoosolekut kaunistas Omakaitse Viru maleva orkester ltn. Lindjärve juhatusel ning saal oli ehitud saksa ja eesti rahvuslippudega. Kõnekoosolek lõppes Saksa ja Eesti hümnidega.

Kindralkomissar Viru Omavalitsuse juhtide keskel

Rakvere Pauluse kogudus valis õpetaja

Uueks hingekarjaseks õpetaja Joh. Selliov

Pühapäeval toimus koguduse kirikus ruumes Rakvere Pauluse koguduse täiskogu koosolek, mille päevakorras oli uue õpetaja valimine. Koosolekust võttis osa ka Viru praost I. Kiivit.

Koosolek algas vaimuliku ühislauluga ja palvusega, mille pidas Viru praost I. Kiivit. Seejärele kuulutas koguduse juhatuse esimees täiskogu koosoleku avatuks, jäädes koosoleku juhatajaks selle lõpuni.

Koosolek avatud, selgitas Viru praost õpetaja valimise korda ning kandis ette kandideerijate õpetajate Joh. Selliovi ja Jaan Audova elulookirjeldused. Valimised teostusid vastavalt ette nähtud korrale ning hääletajate nimekirja kontrollides selgus, et hääletamisest võttis osa üldse 96 koguduse liiget. Ära anti 191 sedelit, milledest õpetaja I. Selliov sai poolt 85 ja vastu 11 häält, osutudes seega häälteenamuse põhjal valituks vakantsele õpetajakohale. Uus õpetaja asub oma kohuste täitmisele peale kinnitamist konsistooriumi poolt.

Rakvere Pauluse koguduse uus hingekarjane, EELK üldkiriku vikaarõpetaja Johannes Selliov sündis 14. jaanuaril 1909. a. Virumaal, Illuka vallas talupidaja poiana. Õppis 4 aastat Rakvere õpetajateseminaris, tehes ühtlasi tasulist kaastööd aiakirjandusele, millega võimalas vanemate koormat poja koolitamisel vähendada. Oma õpingud seminaris lõpetas (cum laude) I. Selliov Tartus 1929. a. Astus samal aastal Tartu ülikooli usuteaduskonda, mille lõpetas 1934. a. Kõrvuti ülikooli õpingutega töötas pidevalt kooliõpetajana Tartus, kuna vajaliku ülalpidamise pidi teenima ise. Proovinaasta pidas Sankrastes, õpetajaametisse ordineeriti 1935. a. Seejärele töötas õpetajana Halliste koguduses, kust siirdus 1939. a. Valka, asudes tegutsema gümnaasiumi usuõpetajana ning laani kog. perekonnaseisuametnikuna. Enamlaste tulekul oli sunnitud asuma lõhvi, kohaliku algkooli õpetajaks, kust määrati 1941. a. sügisel Mustvee gümnaasiumi direktoriks, millisel kohal töötas senini, olles ühtlasi Mustvee-Lohusuu koguduse vikaarõpetajaks.

Õpetaja I. Selliov on koolialal tegev olnud kokku 11 aastat, kirikuõpetajaks 9 aastat. Praegu on ta 35 a. vana, abielus. Tema võimeid juhtivtajana on hinnatud auhindadega nuba üliõpilaspõlves, ka on ta pikemat aega tegutsenud Akadeemilise Usuteadlaste Seltsi abiesimehena

Rakveres teostatakse raamatute korjandus

Annetage lugemismaterjali haavatuile

Pidevalt on aiakirjanduses rõhutatud haavatuile lugemismaterjali hankimise vajadust. Siiani on seda aga suudetud teostada väga vähesel määral. Ainult vähesed inimesed on annetanud lugemismaterjali ja needki on rõhuvas enamuses korjandusega tegevad isikud.

Sõjategevuse kandumisega meie kodumaale, on meie rahvuskaaslasist sõjameestel senisest enam tulnud olla võitlusis. Paratamatult kuuluvad sinna juurde ka vigastada saamised. Vähe aga on neid haavatuid, kes pääsevad haiglast mõnepäevase või nädalase ravi järele, enamus kahtlemata on sunnitud veetma haiglas pikki nädalaid ja kuidki. Niisugustel juhtudel osutub ainsaks pikkade haiglapäevade lühendajaks kahtlemata huvitav raamat, ajakiri või ajaleht.

Viimasel ajal on Viru Noorte maleva teostatud organisatsiooni liikmeilt ajalehtede korjandust, et neid edasi saata haavatuile lugemiseks.

Käesoleval nädalal kavatseb sama organisatsioon teostada lugemismaterjali kogumist terve linna ulatuses. Kaaskodanikke palutakse varakult mõelda korjandusele ja annetatavad raamatud käepärast panna, et kergendada korjajate tööd. Kodanikke, kes mõningail põhjusil viibivad päeval kodust eemal, palutakse annetatavad raamatud ise panna vastava märkusega korjajaile kättesaadavasse kohta. Peale selle võtavad annetusi pidevalt vastu ERÜ ringkonnaamet ja Viru Noorte maleva staap.

Veelkord — mõelgem haavatuile ja aidakem sisustada nende haiglapäevi, annetatud lugemismaterjali läbi. Igalühel meist leidub kodus raamatuid, millest loobumine ei tohiks osutada võimatuks. Samuti võidakse annetada ka vanu ajakirju jne. jne.

Lõppeks mõelgem sellele, et meilt oodatakse loobumist ainult mõningaist raamatuist, kuna me neile, kellele me annetame, ei pea liiga suureks nende kallima vara — elu ohverdamist.

Veelkord — mõelgem meie haavatud rindevõitlejaile!

Eesti töötajad!

Elame üle raskemaid aegu meie rahva elus. Vaenlane on rakendanud kogu oma jõu, et Euroopat otsustavalt lüüa.

Ka meie kodumaa on suures hädaohus. Meil kõigil lasub vastutus, et ta jääks meile alles ega langeks saagiks bolševikele. Meie kõik peame igaüks omal kohal kahekordse jõuga töötama ja võitlema ning olema teadlikud sellest, et võime iseendale mõtelda alles viimases järjekorras.

Saksa juhtkond nõuab igalt sakslaselt meie maal suurimat kohusetäitmist.

Iga sakslase kohta on maksev parool: kaitsta Eestit viimse hingetõmbeni.

See tõsiasi peab ka meie võitlusvaimu ja tööindu ergutama.

Kõik eesti töötajad peavad täitma oma ülesannet usus võidusse. Ainult võit suudab päästa meie kodumaa. Usk annab meile jõudu äärmiseks panuseks.

R. KARRO,
Eesti Kutsekogude president.

Edukas noorte tegevus Virumaal

Hoolimata olukorra raskenemisest on tegevus Viru Noorte malevas kulgenud enamvähem normaalseid radu. Kuigi poiste mobilisatsiooni ja noorte osalise evakuatsiooni tõttu on esialgu tulnud loobuda mängutrupi tegevusest, käib noortemaleva siiski pidevalt vilgas elu.

Mis puutub sõjaabiteenistusse ei ole seda vastavate tegevuskohtade puudumisel kuigi suurel määral rakendada saadud. Vajaduse korral on aga noorte maleval võimalus saata abitööjõudu kohalikku sõjaväelaatsaretti. Pidevalt rakendatakse noori kaevamistöödele ja noorte-käest käivad läbi sajad kangelaskalmistu ristid, millele nad värvivad nimed peale. Viimasel ajal on organisatsiooni ulatuses teostatud ka ajalehtede korjandust haavatuile.

Pidevalt jätkub maanoorte organiseerimine, eriti tütarlaste osas. Nii alustas käesoleva kuu algupäevil Ilma Kruusimäe juhtimisel organiseeritult tegevust Aaspere noorte töörühm. Nimetatud rühm on koosseisult suuremaid Virumaal, omades liikmeina 12 tütarlast. Rühma koondused toimuvad laupäeviti ja pühapäeviti, rõhuvas enamuses sliski pühapäeviti peale suvekooli tööd. Pidevalt on korraldatud keedu- ja muid majapidamisalallisi koondusi. Vaatamata paljudele takistusile on rühma töö kujunenud üle ootuste heaks.

Väga hästi on tegutsenud ka Pagari lipkond Endla Tarumi juhtimisel. Kahjuks on selle lipkonna töö evakuatsiooni läbi katkestatud.

Nimetamist väärib Helga Jalaka juhtimisel tegutsev Sõmeru valla töörühm. Sealsed tublid tüdrukud külastasid mõni aeg tagasi meie rindevõitlejaid, viies kaasa 100 kg endavalmistatud küpsiseid.

Peale organiseeritud töörühmade Lüganusel, Vaos, Assamallas, Mahus ja teistes valdades tegutseb veel organiseerimatuid töörühmi.

Väga edukaks on osutunud Vohnja valla töörühma tegevus M. Olari juhtimisel. On külastatud sõjaväehaiglaid jne., seejuures toimub see kõik organiseerimatult omal algatusel.

Kadrina töörühm, mis tegutseb samuti organiseerimatult, on liikmeid saatnud pidevalt abitöödele omakaitse õppepäevadel. Peale selle on pidevalt külastatud ümbruskonna sõjaväelaatsarette jne. Kõige eelnevaga on Viru noored näidanud oma rauemat tegevõimsust ajaraskusist ülesolekul.

ERÜ samariitlaste tegevusest

Samariitlaste koondus ERÜ Viru ringkonnaameti juures asutati 1943. a. maikuu esimestel päevadel. Samariitide koondus ja Rakvere linn jaotati kahte rühmkonda. Koonduse juhiks on dr. J. Haho. 1. rühma kuuluvad 23 samariitlast ja 2. rühma 17 samariitlast.

ERÜ Viru ringkonnaameti nimekirjas on registreeritud: 243 isikut samariitlasi, 50 isikut sanitaare-velskereid ja 19 isikut ase-õdesid.

Samariitlased on kaasa aidanud sõjapõgenikel esmaabi andmiseks ja õõvalves olles sõjapõgenike koonduspunktis.

28. veebruaril korraldati vanem-samariitlaste kursus, mille lõpetasid 34 samariitlast. Samariitlaste kursuse juhatajaks oli A. Leesma.

ERÜ asutamisest alates tegutsevad Toilas ja Letipeal päästejaamad kolmeliikmelise meeskonnaga.

Kavas on korraldada käesoleval semestril vanem-samariitlaste kursused, milliste aeg pole veel kindlaks määratud, kuna arstid ja lektorid on juhul kõik tööga ülekoormatud.

Jalatsite ostulubade asjus

Isikutel kelledel jäid enne 15. juunit 44. jalatsite ostuload, mis olid EK Rakvere esinduse poolt kinnitatud, valla- või linnavalitsustest välja võtmata, saavad need kätte EK. Rakvere esindusest, Rakveres, Lai 17. Kaasa võtta osturaamat.

EK. Rakvere esindus.

Õhukaitse vajab õhurünnakute ajal ja pärast seda telefoni, seepärast ärge pidage siis mingeid erakõnesid.

VALIOPETAJANA

KOLLA RINDEL

JORMA HEISKANEN'i MÄLESTUSI SOOME TALVESÕJA PÄEVILT

(Järg 13.)

Veidi varem tuli keegi usklik mees kõnelema oma hingelisest raskusest: teda hirmutas kartus vangi langeda. Mitte, et ta oleks kartnud selle pärast, mis tagajärjed võiksid vangilangemisel olla tema enda suhtes, vaid et ta oli nõutu, kuidas tuleks seesugusel juhul käituda. Vangiandmine võiks teatud juhtudel olla saatusliku tähendusega just teistele, ja endalt elu võtta ei lubanud kristlase südametunnistus mingisuguseski olukorras. Me kõnelesime selle üle pikalt. Selgitasin talle, missugune otsuse olin enda suhtes samaks juhuks teinud. See rahuldas tedagi.

Hilja õhtul tulin tagasi laagrisse, mis asus tihedas metsatukas, viis kilomeetrit tagapool Kolla oja. Mehed päritlesid päeva tähtsamate sündmuste ja uudiste järele, imetlesid meie pääsmist kuulipildujatule alt põliul ja elasid Tuormaa õhtupalavusele kaasa. Topi-tohter küsis, kuidas Stolpe elab ja mis Toiviaiselt kuulda. Tal oli kaks suurt sõjamehe-ideaali, nimelt kapten Stolpe ja reservleitnant Toiviainen, kompaniipealik. Meie doktor, kes ise oli lustaka tsivilisti kehastuseks, imetles nende meeste kohusetruudust, julgust ja nende demokraatlikku juhtimisoskust, millest igasugune preisilikkus oli võimalikult kaugel.

Oma hingelaadilt ja meelsuselt oli meie doktor Salmi-ülikooli dotsent ja lastearst — veendunud liberalist ja rahu pooldaja, kelle kangekaelne mobilisatsioonikäsk oli heitnud sidumispunkti juhatajaks Kolla metsa. Samal ajal ta aga tunnistas siirast, et ta sisemaailmas oli toimunud suur varisemine. Ses maailmas oli lopinguid puhaks peetud, rahvaste rahulik koostöö oli uue, parema maailma vankumatuks aluseks olnud ja inimest oli peetud oma olemuselt heaks, arenemisvõimeliseks ja vähehaaval täiuslikkusele ja õiglusele jõudvaks. Mainila paugud, ultimaatum ja põlev Karjala, mis noorsoo suuremale osale tähendasid ennustatud katsumushetke algust, võtsid tema ja mõne teisegi elult põhja, millele nad olid heas usus kõik üles ehitanud. Järgnes raske sisemine kriis, mis kustutas endised arusaamised neilt, kes julgesid enda vastu olla otsekohesed ja vaadata karmile ja külmale tõelikkusele silmi.

Kõnelesime neist asjust jälle, nagu mitu korda varemgi. Öö oli kätte jõudnud. Haod olid me all; ümber tukkusid haiged ja sanitarid. Ainus alus, mis polnud varisenud, oli ristiusk. Selle käsitus inimesest oli ainus, mis jäi püsima, üksköik, kas mõelda sellele vapustavale tõsiasjale, et meie sõda üldse oli süttinud, või mõelda neile võimatuile tegudele, mida väsinud, tähtsusetud mehed igapäev tegid ainult sellepärast, et nad armastasid vabadust ja et nende sisetunne seda käskis.

Topi jutustas, mis ta oli tundnud Suvilahelt lahkudes. Ta oli kogu oma elu olnud suur raamatute armastaja ja austaja. Viiburi koolipoisi silmad hiilgasid, kui ta vaatles raamatukaupluse akent või liikus raamatukaupluses kütkestavate nimede ja värviliste kaarte maailmas. Poiss sirgus meheks, võis omandada teadmisi, ja armastus raamatute järele kasvas ja süvenes. Ta ei võinud kuskil näha halvasti hoitud raamatut, ilma et ta poleks tundnud sisemispinna, ja raamatukaupluse õhkkond ärritas ning samal ajal vaigistas ta meeli nüüd niisamuti nagu koolipõlveski.

Kui Suvilahe maha jäeti, ruttasid kõik, kel aga oli aega, „evakueerima", midagi endale päästma. Mehed tormasid kauplustesse, kus leidus rikkalikult kaupa. Raadioid, pesuriiet, sigu ja suhkrut laoti määratu suured koormad. Palomampi otsis päevapildistamisfilme — asjatult — ja tundis piina, nähes kirikla seinal rippuvat Gebhardi talvemaastikku. Mina võtsin kaasa õpetaja Ruskokivi käsikirja kantsli laualt, mille ääres oli peetud mitu kõnelust. Salmi aga ruttas raamatukauplusse. Nüüd oli tal võimalus, millest ta poisikesepõlves oli sageli unistanud: võida rikkalikust raamatulaost valida, mis süda soovib, ja võtta see kaasa ilma hinnata.

„Kuid röömu ma sellest hetkest ei tundnud," jutustas Topi. „Kaipaa juba põles ja teadsin, et varsti ootab sama saatus sedagi raamatukauplust. Kurgus oli pigistus, silmi tulid pisarad . . . Võtsin mõne raamatu, ilma et oleksin olnud tõelikul selgusel nende pealkirjadestki, ja kiirustasin tulema. Oli liiga valus . . ."

See pidi olema valus, see vapustas teisigi, kes olid kõvemast ainest. Topi oli tundeline, kergesti innustuv ja kergesta haavuv. Temale pidi see kõik olema ütlemata raske.

Kipinä-Kalle lisas kaminasse puid. See praksus, õhkus sooja ja kodust rahu. Kuuldus norskamist ja kõrgel ülal lendas üksik õine granaat Loimola poole. Oli rammestav ja katkestasime jutu. Silmad vajusid kinni.

XII. HIRM

Sõduri halvimaks vaenlaseks on hirm. See sunnib nägema kujutlusi, teeb liikmed sõnakuulmatuks, halvab tahtejõu või sunnib mehe oma kohalt lahkuma just siis, kui teda on sinna kõige kibedamini vaja. Hirmuks paisunud argus haarab terved üksused, need langevad ühe hetkega välja. Hirm võib ka hiilida mehelt mehele salajase, meeleolu läbisööva mürgina. Hirm on suur jõud, kardetav relv selle käes, kes teda suudavad valitseda. Igatahes — need mehed, kes väidavad, et nad pole kunagi hirmu tundnud, omavad kas haruldast hingejõudu või — ja see on tavalisem — nad hooplevad

Tagala arusaamist mööda on hirm midagi häbiväärset. Seda ei ole ta sugugi. Paljas füüsiline hirm on tuntud ja omane igale normaalsele hingeeluga eesrindemehele, rivisõdurist ohvitserini. Kõik nad tunnevad üht ja sama, kui kuulevad pealetuleva granaadi ulumist või lennukipommi tarduma panevat vuhinat. Kuid kõik ei suuda oma hirmu võita, vaid lasevad hirmul ennast võita, selles on vahe.

Tõeline kangelaslikkus — kui tarvitada sõna, mida rindel kunagi ei tarvitata — ei seisne selles, et rünnakul tormatakse peatult ettepoole — lärmi, plahvatuste ja vere uimastuses. Kangelaslikkus on seevastu see, kui sisemiselt vabisetakse hirmu käes ja siiski täidetakse oma kohta — nägu, hääl ja liigutused rahulikud. See nõuab jõudu, kindlust ja suurt karakterit.

Võrdluseks võime tuua meie tööliskonna osavõtt meie kaitsevõitluses. Soome töömees teenib meie jagamatu kiituse ja tänu selle eest, et ta nii hästi täitis oma ülesandeid. Tema oli meist kõige vähem sõjakas. Sotsiaaldemokraadina ta tundis jälestust relvade ja verevalamise vastu ja soovis viimse hetkeni, et küsimused lahendataks rahulikul teel. Ta oli õppinud sõda põlgama, kasvatas oma lasteski vastikustunnet sõja vastu — ja otsustaval silmapilgul ta ometi ei kõhelnud, kuna küsimuse all oli midagi veel kallimat. Ta selsis ustavalt oma kohal, mitte sõjakuse või tapmiskire sunnil, vaid täites ülesannet, mis oli ta hingelaadile vastik, paremini kui seda oleks teinud keegi teine maailmas. Selles seisis ta suurus.

Pahim takistus, mis väliõpetajale tema töös võis ette tulla, oli ta südamesse asuv pelgus. Kui see sai võimust, siis võis õpetaja olla kindel, et ta langeb kibeda arvustuse ja pilke all ja ta töö on tulutu. Rindel mõeldi sirgjooneliselt. Kui õpetajat ennast ei suutnud see, mis ta rääkis, hirmust vabastada, mis väärtust siis ta kõnelemisel üldse oli? Mis väärtust oli kristlusel ja paljail ilusail sõnadel usu väest, kui see kõik ei andnud mehele jõudu ega julgust? Nad õigupoolest ei kuulanudki niipalju tema kõnet — rindesõdur on halb kõnede kuulaja — kui jälgisid ta tegevust, ta käitumist ägeda tule ja granaatide ulumise all, ta rännakuid valvepostide, koobaste ja laskurpesade juurde. Sellepärast oli vähe abi suurimastki vagadusest, hardusest, hingelisusest ja sõnade löögijõust, kui mehed märkasid, et nede õpetaja kardab. Asi seisiski selles, et nad ootasid — sageli endale teadmata — õpetajalt rohkem kui teistelt. Nad ootasid teda tulevat isegi siis, kui staabist keegi muu enam ei usaldanud minna, ja nad röömustasid tema tulekust kõige rohkem siis, kui ta tuli läbi marutule just rünnakute all ja kõige ägedamasse võitlusmöllu.

Sellepärast on väliõpetajaks olemise esimeseks eelduseks kartmatus. Muidugi mitte, et ta ei tunneks hirmu — see on ju võimatu —, vaid et ta suudaks oma hirmutunnet valitseda, et see ei pääseks ta ametipidamist segama.

Seda kartmatust ei saavutata isiklike võimete ja pingutustega, kuigi ka neid on vaja. See saavutatakse vankumatu usuga Jumalasse, lootusepanemisega sellele, mis Kristus on meie eest teinud. See võimaldab alati olla minekuvalmis. Kartmatuse eelduseks on alatine selge vahekord Jumalaga. Kõige selline peab nõrk väliõpetaja sisemise võitluse läbi igapäev uuesti jõudma. Tema töö on võitlus hirmu vastu, nii teiste pärast, mis on raske, kui ka enda pärast, mis on veel raskem.

Juhtusin kord Juutilaise telki, kui ta just kavatses saata õpetaja järele. Keegi meestest oli saanud närvivapustuse — „granaadihirmu". Granaadi kui niisuguse kartmine iseenesest ei ole midagi iseäralikku, kuid seekord oli küsimuse all keegi. Papa parimaist meestest, vana vabadussõjalane ja kaardimees, kes langes hoopis välja.

Otsisin mehe üles. Tuntud lugu — alati niisama raske ja sama selgesti märgatav: kogu keha jääb rammetuks, nüpeks kui kuuldub granaadi vuhinat. (Järgneb.)

Ringi ümber Eesti

Eesti vabatahtlikud Soomes pöördusid kodumaale

Neil eestlasil, kes võtsid Soomes osa bolševismivastasest võitlusest, on nüüd võimaldunud pöörduda tagasi Eestisse ja võtta osa oma kodumaa kaitsmisest siin. Osa neist meestest ongi juba saabunud kodumaale.

Soomest kodumaale jõudnud eesti väeosad ühinevad nüüdsest peale Saksa-Eesti rindega meie maa ja rahva kaitsmiseks.

Kohale saabunud vabatahtlike üksustele korraldati ülevaatus ja tervitamine.

Kodumaale jõudnud sõdurite poole pöördusid seal kõrgemad SS- ja politseijuhid Eestis: SS-brigadeführer Möller ja Eesti väeosade kindralinspektor SS-oberführer Soodla. Pärast kõnesid mängis ühe politseipataljoni orkester Eesti ja Saksa hümni.

Sellele järgnes paraadmarss SS-brigadeführer Mölleri ja SS-oberführer Soodla ees.

Sirgeis ridades ja kindlas marsitaktis sammuvad sõdurid andsid tunnistust oma sõdurlikust väljaõppest.

Võib loota, et otsustaval tunnil kodumaale jõudnud väeosad suudavad siin võitlevalle vägedele pakkuda tõhusat tälendust ja et nende panus oma kodumaa kaitsmiseks on edukas.

Oma kõnes Soomest tagasipöördunud eekti vabatahtlikele ütles SS- ja politseijuht Eestis SS-brigadeführer Möller muu seas:

„Teie olete otsustanud viimasel tunnil Saksa-Eesti relvaühtsuse tagasi pöörduda ja seega võidelda eesti rahva vabaduse eest. SS riiklik juht ootab, et te selles sõjas vaprate sõduritena oma kohuseid täidate, ustavad vandele, mis annate führer Adolf Hitlerile, et peate vastu kuni lõppvõiduni.

Meil on fanaatiline vastane, keda võita saab ainult siis, kui veel fanaatilisemalt kokku hoiame. Eesti rahvas ootab teilt, et tele, nagu te vennadki rindel, olete vaprad ja teete enam kui teie kohus on.

Mulle on ülesandeks tehtud teid relvaSS üksusse vastu võtta. Seega hakkate kuuluma Saksa sõjavile huika. Tõestage, et väärite usaldust, mis teile on osutatud."

Eesti väeosade kindralinspektor SS-oberführer Soodla kõneles Soomest saabunud sõdurelle:

„Teie olete astunud tagasi oma kodumaa pinnale siis, kui eesti rahvas elab üle kõige raskemaid kriisiaunde. Teie otsus tagasi pöörduda kodumaale, et võidelda siin oma rahva kõige kurjema vaenlase vastu, väärib iugupidamist. Teie eemalolek oma rahvast on teile selgesti tõendanud, kui stigavad ja tugevad on veresidemed igal üksikul eestlasel oma rahvaga. Vere kutsumus on tugevam kui kõik ohud, mis seda suudaksid tagasi või alla suruda.

Teie tagasitulek praegusel hetkel kinnitab vastupidi sellele — mida võibolla üksikud nõrgad omas hinges mõtlevad — et eesti rahvas võiks laiali valguda või eemale jääda oma kohusetäitmisest võtluses oma olemasolu ja saatuse pärast. Vastupidiselt, eesti rahvas koondab praegu kõik oma read ja kõik oma jõud, et võidelda otsustavalt, teades, et nõrkus ja allaandmine tähendab surma.

Üks suur osa teist on juba saanud tuleristsed ja lahingukarastuse ja nüüd, teie siia tulles, ootab eesti rahvas teilt tegusid, mis näitavad, et te tõesti mehe eest väljas olete ja et kohusetäitmine oma rahva vastu on teile kõige kõrgem ja pühem.

Selleks soovin mina teile kõige paremat õnne ja edu."

ERÜ tihendab samariitlaste võrku

Tallinn, 28. augustil.

Sanitaarala omab eriti sõjapäevil suure tähtsuse ja seetõttu ongi hakatud Eestis organiseerima sanitaride võrku ja püütud muuta samariitide tööd võimalikult tihedaks. ERÜ korralduse on toimunud järkjärgult samariitlaste kursusi, kus teadmisi omandanud noored otsekohe rakenduvad esimese abistamise töösse. Praegu tegutseb meil üle 300 samariidi, kes abistavad haiglaid, hoolitsevad haavatute eest sanitaarrongide läbisõidul ja aitavad kodudeski, kus esineb haigusjuhtumeid.

ERÜ on haaranud samariitide peresse mõlemast soost noori 16. aastast alates. Noored, kes soovivad rakenduda ligimese abistamistöösse, peavad lõpetama samariitlaste kursuse, mida korraldatakse ERÜ poolt.

Niipea, kui üks kursus on lõppenud ja kursuslane vastaval eksamil tõendanud, et ta niihästi teoreetiliste kui ka praktiliste teadmiste poolest on samariitlaseks küps, algab kursus uutele noortele. Samariitlaste kursuse kestvus on 47 tundi, tänapäeva samariitlane peab olema varustatud mitmesuguste oskustega. Samariidi ülesandeks on auastmelise kaastöölisena kaasa aidata ERÜ sihtide taotlemisel.

Samariidid on alaliselt valvel ja oma ülesannete täitmisel. On sisse seatud alaliselt valvepunktid, kus viis samariiti korraga on 24-tunnilisel valvel.

Haiglais on korraldatud samariitide abistamistöö selliselt, et igas haiglas on alaliselt valvel mõned samariidid, kes haigla-õdesid ja põetajaid abistavad.

Läbib mõnda raudteejaama haavatute rong, on samariitide ülesandeks minna haavatuid külastama, viia neile mariu ja mahlajooke. Raudteejaamades on sisse seatud pidev samariitide valve, kes õnnetusjuhtumite puhul raudteel annavad esimest abi.

Samariitide ülesanded ulatuvad kaugemalegi. Kui mõnes kodus on haigusjuhtumeid esinenud ja arstiabi pole kohe käepärast, saadetakse samariit kohale.

ERÜ korraldusel on samariitide organisatsioon levinud üle maa ja kõigis ERÜ ringkondades on moodustatud samariitide jaod, rühmad ja koondused. Noored ise suhtuvad ligimese abistamistööle innukalt ja just nende endi tungival soovil on ERÜ-l lähemal ajal kavatsus samariitlaste kursusi veel tihedamini korraldada.

Kutseliste põllumeeste ettevalmistus jätkub

Erakordseist oludest hoolimata jätkub üle maa õppetalundite töö. Kuigi suur osa õpilasi on siirdunud rindele, samuti on majapidamisjuhid rakendunud sõjaliselt tähtsate ülesannete täitmisele, tegutseb Eesti alal praegugi paarsada õppetalundit. Nendes sooritavad kutseeksameid ja saavad vajalikke teadmisi peamiselt mitmete alade kontrollassistendid. Arvestades teadlike põllumajandusjuhtide juurdekasvu vajadust, toimub käesolevalgi sügisel õpilaste vastuvõtt põllumajanduskoolidesse ja korraldatakse kutseeksameid õppetalundeis.

Õppetalundite võrk loodi mõned aastad tagasi ja teist aastat toimub nende töö kindlate aluste põhjal. Kuna põllunduskoolide õpilaste arv ennesõjaaegsega võrreldes on tunduvalt tõusnud, siis on hästikorraldatud majapidamiste, õppetalundite juhtidel täita tähtis ülesanne teadlike põllumeeste juurdekasvu eest hoolitsemisel.

Õppetalundeiks registreeritakse ainult eeskujulikke majapidamisi, kus põllumajanduskoolide õpilastel on võimalik praktiseerida.

Kavatsusel on õppetalundeis praktiseerimist võimaldada ka neile maanoortele, kes küll põllumajanduskooli ei ole lõpetanud, kuid on huvitatud põllumajanduse praktilisest õppimisest võõras eeskujulikumas majapidamises, viiunud põllumehe juhtimisel.

Tihedama sideme loomiseks elust kogenud põllumeeste ja põllunduskooli õpilaste vahel on noorte kutseväärseks tunnistamine korraldatud nii, et ka tegelikel põllumeestel oleks oma arvamine ütelda. Sellepärast noored peale põllutöökooli lõpetamist ja nõutava aja praktiseerimist kohe ei omanda veel õppinud põllupidaja kutset, vaid saavad selle alles õppetalundis toimuval eksamil. Eksamikomisjoni kuuluvad esimehena tegelik põllumees, liikmena üks põllumajanduskooli õppejõud — agronoom — ja veel üks tegelik põllumees. Peale teoreetiliste teadmiste tuleb eksamineeritaval näidata veel vilumust talutööde alal.

Väljudes vajadusest, et kutseeksamid sooritav noor oleks hästi ettevalmistatud tegeliku töö tarvis, osutatakse suurt tähelepanu ka õppetalundite töö kvaliteedile.

Hoolimata erakordseist oludest ja praegustest piiratud võimalustest, jätkub põllumajanduslik ettevalmistus tänavugi. Põllumajanduskoolides algab peagi uute õpilaste vastuvõtt ja maanoor võib kutseeksami sooritada praegu tegutsevais õppetalundeis.

Normide täitmine peab toimuma korrapäraselt

Rukkilõikus on enamjaolt lõpetatud ja käsil viljapeksmine. Selle edukaks läbiviimiseks tuleb kõigil tööle rakenduda.

Ühisel jõul ja vastastikku üksteise abistamisega ületatakse kõik raskused.

Kel vili juba pekstud, asugu kohe teravilja normi täitmisele, sest rinne ja tagala vajavad leiba. Kui mõnes kohas on teraviljanormid veel lõplikult määramata, ei tule jääda seda ootama. Pekstud rukis ei tohi jääda seisma ajal, kus seniste tagavarade lõpu korral tervidus leiva järgi on suur.

Ühtlasi tuleb pidevalt täita ka teisi norme. Leib ja liha on rinde ja rahva toitlustamise alus. Väiksemgi häire sel alal võib saada saatuslikuks kogu rahvale.

Üksiki talupidaja ei tohi praegu mõelda, et küll hiljem viin.

Kohuslikud müüginormid on määratud nii, et ainult kõigi normide korrapärane laekumine kindlustab vajaliku toitlustamise. Kui nüüd rinde lähemale nihkumisega on juba läinud kaduma osa meie rahva töitlustamise tagavarasid, siis seda suurem ja hädavajalikum on tarvidus olemasoleva õiglaselt jaotamise järgi. Kui siin nüüd tekib viivitusi või täitmata jätmisi, on toitlustamine kohe häiritud.

Seda aga ei tohi lubada ükski eestlane, kuna küsimuses on kogu rahva olemasolu.

Mõningaid juhiseid õhukaitse alalt loomapidajatele

AVALDAMISEKS SEADNUD E. J.

2. Loomasõõta saab mürkärastada järgmiselt:

a) Niidetud roheline sööt. — Väikesed hulgad kahjutult hävitada. Suurematel hulkadel väline 10 sm paksune kiht hävitada.

b) Kasvav rohi, hein. Neil maa-aladel kälmine ja söötmine keelata, kuni uus taimede järelkasv on maapinna katnud.

c) Köresööt. Väiksemad hulgad hävitada. Suurematel hulkadel hoiukõhas väline kihistus 10—20 sm paksusel hävitada. On köresööt (hein, põhk) pallidena virnas, siis tugeva mürgituse korral pealmised ja äärmised pallid hävitada, nõrga või mürgituse kahtluse korral 2—4 päeva enne kasutusse võtmist päikese käes pöörata ja tuulutada.

d) Muguljuurvili (näerid jne.). Nõrga mürgituse korral suure veega pesta ja peale seda 1 tund veevahetamisega keeta. Parem on koor eemaldada. Suure mürgituse korral hävitada.

e) Teravili — lahtine (käer, nisu, rukis, mais); pealispind vähemalt 10 sm paksuses hävitada. Ülejäänud osa enne tarvitusele võtmist laiali laotada ja 24—48 tundi ümber liigutades hästi tuulutada. Kottides: mürgitatud kottidest vili ettevaatlikult välja kallata ja nähtava mürgitusega osad hävitada. Ülejäänud hulgad väikestes kogustes 1 tund vee vahetamisega keeta, siis 24—48 tundi ümber liigutamisega kuivatada.

f) Kruubid, kaerahelbed, kliid jne. — lahtised: pealmine pind 5—6 sm paksuses hävitada. Ülejäänud hulgad päikese käes hästi ümberliigutamisega tuulutada.

Kottides: puistata ettevaatlikult välja. Pankatõmbunud ja nähtavalt mürgistatud osad hävitada. Ülejäänud osad 24—48 tundi päikese käes õhukese kihina hästi tuulutada ja siis enne tarvitusele võtmist 1 tund keeta.

Üldiselt mürkärastuvad ained mõjuvad tuule käes kuivatamisel ja tuulutamisel paremini. Kasutamisel on sliski parem, kui mürkärastatud ained ja söödad väikestes kogustes saaksid puhta aine või söödaga segatult ära tarvitatud.

Ja lõpuks, eelpool toodud moodusel saab aineid ja söötasid ainult siis mürkärastada, kui nad on ainult vähe mürgistatud. On nad aga tugevasti mürgistatud, siis tuleb ned ikkagi kahjutult hävitada. Igal juhul tuleb meeles pidada ikkagi seda, et mürgistatud aineid ja söötasid võib kasutusele võtta ainult vet.-arsti järelvaatusel ja loal.

(Lõpp.)

ERÜ teostab äravildute otsimist ja tagasitoomist

ERÜ osakond bolševike poolt mõrvatute ja äravildute kohta andmete kogumiseks ZEW on pidevalt hankinud andmeid küüditatute ja mobiliseeritute kohta. Andmete kogumist aitavad teostada kõik ERÜ ringkonnad, esitades andmed tulemustest ERÜ keskametile. Viru ERÜ ringkonnaamet on möödunud ajavahemikul kogunud andmeid 208 mõrvatu kohta.

Küüditatute ja mobiliseeritute kohta vastavate nimestikkude järgi on omastele teateid antud 2410 isiku kohta, sõjavangis viibivatest on teateid saadud 919 isiku kohta, sõjavangist kodumaale saabunuist 96 isiku kohta ja Venemaal surnutest 178 isiku kohta.

Kodanike järelpärimise peale küüditatute ja mobiliseeritute kohta on vastatud ja antud teateid 38 juhul.

KORRALDUS

1927. a. sündinud noormeeste kutsumiseks lennuväe abiteenistusse.

Eesti Omavalitsuse Juhi poolt 3. augustil 1944. a. antud 1927. aastakäigu lennuväe abiteenistusse kutsumise määruse § 3 alusel kohustan kõiki Virumaa linnades ja valdades elunevaid 1927. a. sündinud noormehi, kelle vanemad olid kuni 20. 06. 1940. a. end. Eesti Vabariigi kodakondsuses ilmuma Rakverre, Pikk tn. 15. lennuväe abiteenistuse vastuvõtukomisjoni.

1. **4. septembril 1944. a. kell 08.00 — Rakvere ja Kunda linnades ja Haljala ja Kunda valdades elunevaid;**
2. **4. septembril 1944. a. kell 10.00 — Aaspere, Palmse, Undla ja Vohnja valdades elunevaid;**
3. **5. septembril 1944. a. kell 13.00 — Erra ja Lüganuse valdades elunevaid;**
4. **5. septembril 1944. a. kell 08.00 — Assamalla, Avanduse, Paasvere ja Rakvere valdades elunevaid;**
5. **5. septembril 1944. a. kell 10.00 — Mahu, Salla ja Vao valdades elunevaid;**
6. **5. septembril 1944. a. kell 13.00 — Jõhvi linnas ja Jõhvi ja Kohtla valdades elunevaid;**
7. **6. septembril 1944. a. kell 08.00 — Küti, Roela, Rägavere ja Sõmeru valdades elunevaid;**
8. **6. septembril 1944. a. kell 10.00 — Tudulinna, Vihulaja Iisaku valdades elunevaid;**
9. **6. septembril 1944. a. kell 13.00 — Illuka, Maidla ja Mäetaguse valdades elunevaid.**

Vastuvõtukomisjoni ilmudes peab lennuväe abiteenistusse kutsutavail noormeestel kaasas olema: 1) isikutunnistus, 2) kolme päeva toit, 3) toidunõude komplekt (vähemalt lusikas, supikausike ja jooginõu), 4) seep ja käterätik ning muud puhtuse- ja korrashoiu-vahendid, 5) pakkimisvahendid seljariiete kojusaatmiseks.

Rakveres, 24. augustil 1944. a. **A. REIO, kolonelleitnant, Viru Prefekt.**

„Tõsine aeg nõuab tõsiseid sõnu, eelkõige tõtt. Meil tuleb hambad kokku suruda ja teha enam kui me kohus on selleks, et võiksime näha vabanemise ja võidupäeva."

Kindralkomissari kõnest 21. aug. 1944 Tallinnas.

RAADIO

Kolmapäev, 30. august.

5.00 Saade saksa sõjaväele. 6.15 Päevauudised. 6.30 Hommikukontsert (Ülek.) 7.00 Päevauudised saksa keeles. 7.15 Hommikumuusika (hpl.) Kell 7.30 Ülevaade olukorrast. 8.30 Hommikuhardus: „Meie oleme Jumala mõtted". 8.45 Päevauudised. 9.00 Päevauudised saksa keeles. 9.25 Saatepaus. 11.30 Helisev ajaviide (hpl.) 12.15 Päevauudised. 12.30 Päevauudised saksa keeles. 12.45 Lõunamuusika (hpl.) 14.15 Rõõmus ringmäng (hpl.) 14.45 Ülevaade olukorrast. 15.00 Põhjamaa helid (Ringhäälingu suur orkester Paul Karpi juhatusel). 16.00 Muusika pärastlõunaks (hpl.) 16.45 Päevauudised. 17.00 Päevauudised saksa keeles. 17.10 Väikesed rõõmud (Ringhäälingu tantsukapell Vl. Saposnini juhatusel ja solistid). 21.00 Päevauudised. 21.15 Kammermuusika (hpl.) 22.00 Päevauudised saksa keeles. 22.15 Päevauudised soome keeles (Ülek.) 22.30 Saatelõpp.

Neljapäev, 31. august.

5.00 Saade saksa sõjaväele. 6.15 Päevauudised. 6.30 Hommikukontsert (Ülek.) 7.00 Päevauudised saksa keeles. 7.15 Hommikumuusika (hpl.) Kell 7.30 Ülevaade olukorrast. 8.30 Põllumeestele: Põllumajanduslikud õppeasutused (Agr. Joosep Nõu). 8.45 Päevauudised. 9.00 Päevauudised saksa keeles. 9.25 Saatepaus. 11.30 Vanad tuttavad (hpl.) 12.15 Päevauudised. 12.30 Päevauudised saksa keeles. 12.45 Lõunamuusika (hpl.) 14.00 Päevauudised saksa keeles. 14.15 Kerge muusa (hpl.) 14.45 Ülevaade olukorrast. 15.00 Väike kontsert (hpl.) 16.00 Muusika pärastlõuneks (hpl.) 16.45 Päevauudised. 17.00 Päevauudised saksa keeles. 17.15 Muusikaline pildiraamat (Ringhäälingu tantsukapell Leo Tautsi juhatusel). Saate kannab üle ka Riia saatja. 18.00 Mudilastele: „Kui kägu ära lendas", Juhan Jaigi riimitud lastejutte lindudest. 18.15 Rõõmus vahemäng (hpl.) 18.30 Aja kaja ja saatekava ülevaade. 20.00 Päevauudised saksa keeles. 20.15 Eesti sõduritund (Ringhäälingu tantsukapell Leo Tautsi uhatusel). 21.00 Päevauudised. 21.15 Tänaseks lõpp, head ööd (hpl.) 22.00 Päevauudised saksa keeles. 22.15 Päevauudised soome keeles (Ülek.) 22.30 Saatelõpp.

Suri sanitaar-kindralmajor dr. Hans Leesment

Lühikese raske haiguse järele suri laupäeval, 26. augustil, sanitaar-kindralmajor dr. Hans Leesment.

Dr. H. Leesment sündis 13. veebruaril 1873 Abja vallas.

Lõpetanud a. 1899 Tartu ülikooli, tegutses ta arstina Pärnus, Vene-Jaapani sõjas, Pensas ja a. 1908—14 Tallinnas.

Hiljem tegutses sõjaväearstina Maailmasõjas ja Eesti kaitseväes.

Alates 1919. a. oli dr. H. Leesment Eesti Punase Risti esimees kuni enamlaste võimuletulekuni.

Pärast maa vabastamist enamlaste võimu alt alustas dr. H. Leesment uuesti tegevust ERÜ abipresidendina. Hiljem tegutses veel ERÜ sanitaar- ja päästeabi ala juhina.

ERP juhataja B. Meret siirdus rindele

Rahvakasvatuse Peavalitsuse juhataja B. Meret siirdus neil päevil reservohvitserina sõjaväkke, et võtta osa praegu toimuvast otsustavast võitlusest Eesti vabadue eet idavaenlase vastu rindemehena.

Välismaal viibivate eestlaste ja nende omaste kirjavahetust, mis Saksa Punase Risti kaudu keskameti ZEW-i vahetalitusel ERÜ Viru ringkonnaametile saabunud, on isikuile edasi toimetatud ja ZEW-ile tagasi saadetud 76 juhul.

Isamaa eest võideldes langenud armast

SCHERLOK SUVINÕMM'e

mälestavad

abikaasa tütrega ja vanemad, rindel viibiv vend, õde perekonnaga.

OK Vohnja kompanii, Tuletõrje Arbavere rühm, J. Kaljas perek., A. Kurissoo perek., A. Noormets perek., A. Sammelselg perek., lähemad sõbrad, tuttavad ja omaksed.

Ilusamas nooruses õnnetu surma läbi lahkunud armast

LEONHARD HÖÖVELSOO'd

* 3. VI 1923. † 22. VIII 1944.

mälestavad valusas leinas

vanemad, õed, rindel viibiv vend, ristiema perekonnaga, rindel viibiv ristilsa, F. Pass abikaasaga, T. Past, E. Kerme, A. Kadak abikaasaga, M. Kuulbach abikaasaga, E. Sepä, koduküla noored Laine, Aino, Artur, Vaike, Helene, Ida ja Alma.

Lühikese haiguse järele lahkus meie unustamatu kallis

EIVI REINHOLM

* 26. I 1936. † 25. VIII 1944.

Valusas leinas

isa, ema, vennad, vanaemad, vanaisa, onud perekondadega, Pokk perekonnaga ja Laine, mänguseltsilised Virve, Helle, Rein, Laine, Imbi, Heldi, Alderiine ja Eerika.

Matmine Kadrina kirikus 30. aug.

Ilusamas mõnuses mõnalasse varisenud meile kõigile kallist

SILVIA TOOMIKAS't

* 7. II 1926. † 25. VIII 1944.

mälestavad valusas leinas

isa, ema, õed, vend, tädid, onu perekonnaga, kaugel viibiv onupoeg Elmar, Hilja, perekond Noormägi ja Endel emaga.

Matmine Haljalas 3. sept. 1944.

Oma armast ja unustamatut

ARVI UUKKIVI't

* 23. X 1921. † 29. VIII 1944.

mälestavad valusas leinas

ema, teadmatuses viibivad õde, vend, onu, tädi, ristiema ja Aleks, Uukkivi perek.

Ootamatult mõnalasse varisenud armast õpilast

KALJU NORMAK'it

† 20. VII 1944.

mälestavad sügavas leinas

Narva Tööstuskooli õpetajad ja kaasõpilased.

Pikaldase haiguse järele lahkus vaikselt meie armas

LEENA SEPP

(sünd. Viiu)

* 25. VIII 1874. † 25. VIII 1944.

Leinavad

õed ja vennad perekondadega.

Ametlikke teateid

TEADAANNE

evakueerunud käsitööstureile ning käsitööstuskäitistes töötanud töölistele.

Viljandi linna ja Viljandimaa administratiivpiiresse ohustatud piirkondadest evakueerunud käsitööstureil ning käsitööstuskäitistes töötanud töölistel tuleb end viivitamatult registreerida Eesti Käsitööstturkonna Viljandi Piirkonna Ühenduses, Viljandis, Lossi tn. 31.

Käsitööstureil tuleb teatada oma praegune täpne elukoht, endine elukoht, tööala nimetus ja registri number.

Käsitööstuskäitistes töötanud töölisil tuleb teatada oma praegune täpne elukoht, tööala ja käitise nimetus kus töötas.

EESTI MAJANDUSKODA
Käsitöötuse Peaosakond.

KUULUTADA KEHTETUKS

Elli Kübarsepp'a isikutunnistus, v. a. Valvara vallavalitsusest. Liina Vaher'i isikutunnistus nr. 4373, v. a. Rakvere politseijaoskonnast 21. 01. 1920. a. Vaike Rink'i isikutunnistus-Personalausweis nr. 33617/2288, v. a. Rakvere politseijaoskonnast 28. 10. 1941. a. Leida Võrk'i isikutunnistus-Personalausweis nr. 13597, v. a. Narva linnavalitsusest 13. 10. 1941. a. Eduard Pärnapuu isikutunnistus-Personalausweis nr. 1891/37941, v. a. Rägavere vallavalits. 08. 11. 1941. a. Oskar Noormets'a isikutunnistus-Personalausweis nr. 198/16799, v. a. Kunda vallavalits. 14. 10. 1941. a. Aino Keskküla isikutunnistus-Personalausweis nr. 763/31363, v. a. Alutaguse vallavalits. 03. 11. 1941. a. Karl Siig'i isikutunnistus-Personalausweis nr. 230/18830, v. a. Alutaguse vallavalits. 05. 09. 1941. a.

Rakvere politseijsk. ülem.

TEADAANNE

Relva-SS Hooldusohvitser Eestis asub jälle Tallinnas, Raua tän. 32 (koolimajas).

Telefonid:

Hooldusohvitser	— 317-64
Haldus	— 308-43
Langenute omaste hooldusosak.	— 303-26
Hooldusosakond) Sõjatasude-osak.)	— 303-41
Kassa)	
Perekonnatoetusrahade osak.	— 314-54
Peale tööaega	— 317-64

Palutakse kõiki isikuid, kede ülalnimetatud asutus hooldab, viivitamata teatada igast elukoha muudatusest, et ei tekiks takistusi perekonnaabirahade, sõjatasude ja langenute omaste toetusrahade maksmises.

KUULUTADA KEHTETUKS

Freida Valdmaa isikutunnistus-Ausweis nr. 49153/968, v. a. Paasvere vallavalits. 06. 11. 1941. a. Ilse Kuusk'i isikutunnistus-Ausweis nr. 49461/1276, v. a. Paasvere vallavalits. 07. 11. 1941. a. Jaan Heinmets'a isikutunnistus-Ausweis nr. 19491/490, v. a. Paasvere vallavalits. 12. 09. 1941. a.

Paasvere 1. rajooni ülem Virumaal.

MITMESUGUST

LAPSEHOIDJAT, vanemat naisterahvast, vajatakse. V. Aas, Vohnja, Läsna k.

OSTETAKSE KUUSEKOORI, siledaid ja vihmast rikkumatuid, umbes 100 kg kiires korras. Teatada Haljala, Kalmu kpl.

MÜÜA STARTERIGA MOOTORMAGNEETOD, kahesilindrilised, firma Boss. Hind rmk. 80.—. Seiler mootorile ja neljasilindrilisele traktorile, hind rmk. 150.—. Küsida Salatse p.-ag., Jakob Orgus.

2 **VÄIKSEMAT TÖÖHOBUST** vahetada ühe suurema ja kärmema vastu. Küsida H. Kalm, Haljala ag.

VAHETADA N. KINGADE nr. 37 vastu karusnahkne krae ja muhv või ridiküll. Teatada slt. N. V.

HALL SONIMÜTS sõites Piiralt Karkusele kadunud. Palun ausat leidjat ära enda Ala tn. 1 poodi.

Sealt, kus võideldakse relvaga

Neetud palav on täna. Vist tuleb äikest, egas muidu pääsukesed ei lendaks nii kõrgelt. Lämmastavalt soe tuuleõil lõõtsub ümber jässakate mändide ja paiskab meile peent liiva suhu ja silma. Oleme juba ammugi käärinud varrukad ülesse, pistnud mütsid rihma vahele ja teinud kraenööbid lahti, aga mis see kõik aitab, higi voolab ojadena. Möödasõitev auto jätab järele pika tolmujoa, hingame tolmust õhku ja sülitame. Meil autot ei ole, sellepärast käime jala, obersturmführer ja mina. Obersturmführeril on jalas kummisäärikud. Imestan endamisi, kas tal jalad küll ära ei sula kuumusest, aga ei julge küsida ka. Astub minu ees pika sammuga, juuksed hooletult laubal, püstolkuulipilduja rihmaga üle õla. Ta on vana lahingumees. Ei tema pea lugu taga pool punkris istumisest, veri kisub ette, tuleioonele, ülesanded samuti.

Õhus on kuulda niisugust imelikku põrinat, nagu — ei iõvva, ei iõvva, ei iõvva! Peatume ja vahime taeva poole. Nojah, vassa venitab oma traktoriga piki taevast. Viienurgalise õnn, et paraiasti ei ole kihutamas tuulega võidu mõnel Focke-Wulffi, saaks näha, kuidas punakotkas padrikusse prantsataks. Sibame edasi mändide ja kanarbiku vahel vingerdaval teel. Peenike tuiskliiv krubiseb jalgade all, oleme teel rindele. Uurime ümbrust ja kaarti. Tõesti imelik on see meie Alutaguse maastik. Mõõtmatud turbarabad ja sood, metsalahmakad, samas kõrged liivanõmmed, kidurad männid ja kanarbik. Nagu pärl sinetab puie vahel vaikne sooiärvekene. Tore oleks nüüd järve karastavais voogudes ujuda ja pesta higi, ent pole aega. Kõrges rohupuhmastikus järve kaldal kükitavad kolm sõdurit. Nad kannavad sini-must-valgeid vappe kuuevarukal. Ahaa, need on ju kalad, mida nad küpsetavad lõkketulel. Ilusad säriepurakad, järvest püütud, maitsevad suurepäraselt.

Astume edasi ja pühime higi otsaesiselt. Meile tuleb vastu suur sõjavanker. Pukis istuv grenader tervitab peapöördega, sikutab siis ohjasid ja hüüab — nõõh! Hobused tirivad rasket vankrit sügavas liivas, kõik rattad peavad veerema võidu heaks! Pöördume kaigasteele. Neid leidub siingi. Mälestusis saab äkki elavaks Volhov, seal oli täpselt samuti. Lõpmatud kaigasteed, soo, metsarägastik ja üksikud liivakünkad. Aga siin on siiski teisiti. Volhovis ei hoolinud millestki, ei pannud üldse tähele loodust. Siin aga vaatad seda kaske, mis mürsukillust on rebestatud, seda kõverat mändigi, mille käharpäised oksad on hoolimatult raiutud, kuidagi teistmoodi pilguga. Näed sügavaid mürsuauke metsa all, sõjahammastest puretud loodust, nagu kahiu on millestki. Tead, et see kõik on o m a kodumaa loodus. Meie puud, põõsad, turbaraba ja mullapind, mille üle võimutseb tuli ja teras.

Istume tühjale muni-kastile. Obersturmführer kisub taskust välja sigaretikarbi. Pole paremat, kui üle hulga aja suitsetada üks „Juno". Puhume suitsurõngaid läbi nina.

Äkki raksatab. Kargame ehmunult üles, ent samas pahvatame naerma. Küll on need suurtükimehed aga kanged maskeerima. Meist vaevalt sada meetrit eemal sülitasid kahurid tuld, aga muud pole midagi märgata kui õrna suitsuvinet põõsaste kohal. Torud ise on uppunud rohelisse, ei neid märka nii kergesti ka vilunuim silm. Kõnnime jälle edasi. Eespoolt on kuulda korrapärast kuulipilduja laskmist. Mürgine rästik vingerdab üle tee, varitseb saaki. Musta pilvena lendavad kärbsed ülespaisunud hobuselaibal. Kiirustame samme.

Mööda kaigasteed tuleb vastu üksik grenader, roheline sääsevõrk tõmmatud üle kiivri. Käsi on tal seotud kaela, sidemete vahelt immitseb veri.

„Oh, sain just äsja miinikillust, kompül saatis peasidumispunkti," lausub grenader ja viskab igatseva pilgu üle õla tagasi. On näha, et ta ei taha heameelega lahkuda oma sõprade juurest, aga haav sunnib. Juba kuid oldud kõrvu kaevikutes ja punkri kitsal naril. Joodud ühest mürsuaugust magedat soovett, leibagi lõigatud ühise taskunoaga, ühised on olnud mured ja rõõmud. Nüüd peab ta minema tagasi, kuhugi haiglasse. Grenader kõhkleb veel hetke, pöördub siis ümber ja tuleb koos meiega. Aidaku meie temal rääkida kompülile, et teda mitte haiglasse ei saadetaks, küllap paraneb rindelgi! Mehel on pisarad silmis, kui kompanii ülem ta siiski haiglasse saadab. Nädala pärast on ta kindlasti tagasi! Niisuguseid vahvaid sõdureid peaks olema palju.

Metsasihil, paarsada meetrit eesliinist, seisavad laskevalmis kaks rasket pakki. Neist mitte palju eespool kükitab armetuna nende esimene ohver — punakslastud nõukogude tank. Ninal ilutseb punane loosung: „Stalini suure asja ja vaba nõukogude Eesti eest!" Vaata aga vaata, missugused ilusad unistused, aga meie pakimehed tõmbasid sellest naljast kriipsu läbi! Metsaalune on tihedalt täis igas suuruses mürsuauke. Siin on peetud kibedaid verepulmi. Vaenlane on selleski lõigus rünnanud mõned päevad tagasi tugevate jõududega, ent asjatult. Peavõitlusliin on kindlalt meie käes ja rindel on suhteline rahu. Kui kauaks, võibolla juba täna või homme ründab ta jälle. Noh, rünnaku, seda meie grenaderid just ootavad. Vastastikune häirimistuli kestab.

Obersturmführer siseneb ühte juhtimispunkrisse. Kasutan juhust, sest mulle on see metsaalune tuttav. Kõnnin mööda puie vahel looklevat jalgrada ja leian mida otsin. See punker on veel alles. Otsin taskust pliiatsi ja kiriutan ühe palgi tahutud küljele järgmise lause:

Siin elas ja võitles 1944. aasta märtsikuul meie armastatud patalioniülem Kapten Sooden . . .

Ja mu silmi ette kerkib mälestusist väike pildike, mis üha enam ja enam saab reaalsema kuju. Mäletan nüüd selgesti, nagu oleks olnud see eile. Ei, sellest on siiski juba kuid tagasi. Siis oli siin puie vahel sügav tallatud lumi. Olime just äsja naasnud Venemaalt ja tulnud siia kodumaa metsadesse, et tõmmata vaenlasele ette riivipositsiooni, kuna moskoviitide metsikud salgad ähvardasid üle ujutada kogu Alutaguse. Kapten Soodeni vabatahtlike patalion oli siin selleks rusikaks, mis raksas, kus vaja. Sooden oma meestega ehitas siia need esimesed punkrid ja kaevas laskepesad jäätanud maasse. Ta ei puhanud päeval ega öösel. Viskas ainult paariks tunniks lumeonni kuuseokstele pikali, alati riides ja täies lahingvarustuses. Kord oli mul vaja allkirja mingisugustele paberitele. Vana Sooden seisis tookord selle punkri ees ja nõjatus jämedale kadakakepile. Esinesin allkiriade saamiseks. Ent ta ei kuulnudki mind. Seisis raidkujuna, pilk kummaliselt suunatud idasse, metsatukale, kus istus sees vaenlane. Mida ta küll mõtles, see väsimatu võitleja? Ma ei julenud teda enam segada, langetasin pea. „Täna öösel oleme meie seal . . ." kuulsin teda lausuvat. Seda ütles ta kindlalt ja veendumusega hääles, alles siis pööras ta pea ja märkas mind. Vaikides andis ta mulle allkirjad.

Järgmisel päeval oli ta tõesti oma meestega selle metsatuka vallutanud. Nüüd seda meest ei ole enam. Sinimäed . . .

Obersturmführeri hüüe katkestab mälestustelõnga. Liigume edasi. Õhus künnavad vagusid kahurimürsud, millele lisanduvad kuulipilduja ragistavad toonid. On alanud vastastikune terase-duell. Kuskil põleb mets ja raba. Suitsuloor hõljub rindejoonel ja levitab ninasse turbahaisu. Jälle vurisevad pilvedes lennukid.

Siin võideldakse relvaga, on sõda.

Hy.—

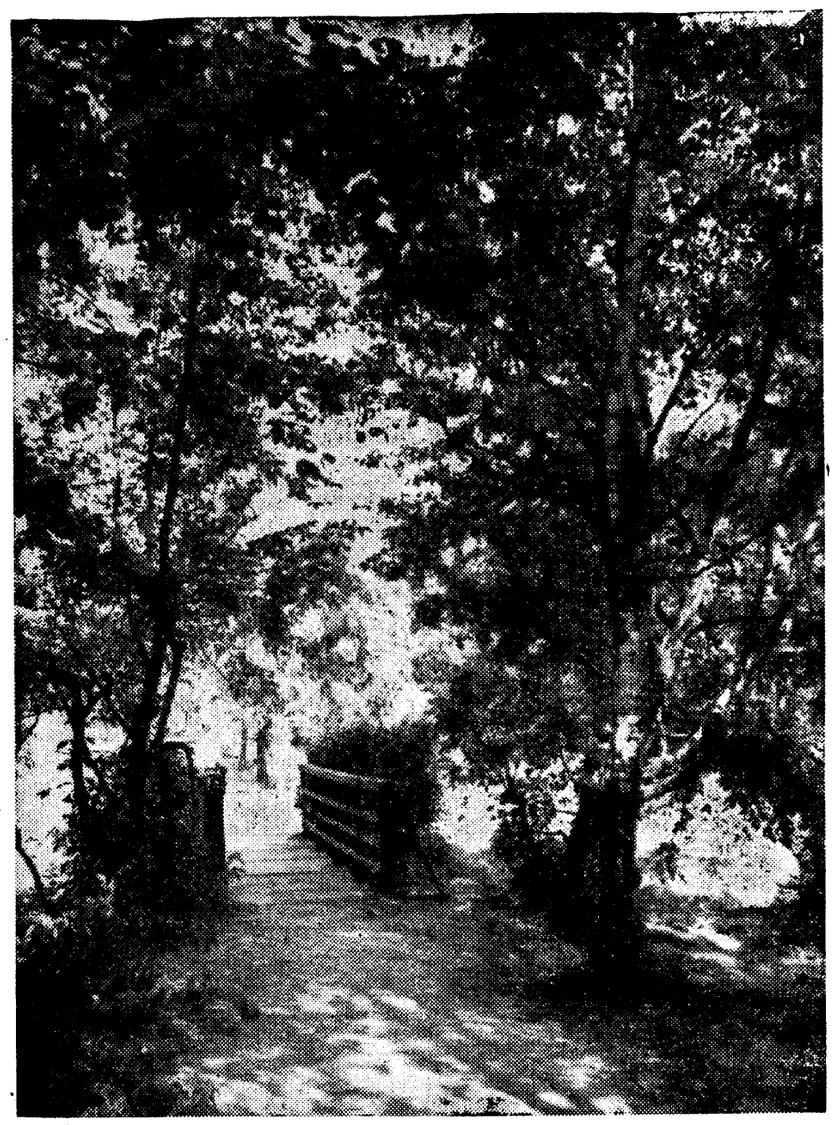

SS-PK. Palmovski: Jalavägi rünnakul.

Ideeline alus

Sturmmann Ränk lahkus sõjaväehaiglast. Haigla õde, kelle hoole all ta kogu aja oli viibinud, tuli teda isiklikult saatma ja soovis talle kiiret kosumist ja head reisi. Sai ta ju tervelt 21 päeva tervistumispuhkust ja seda tahtis ta hästi ära kasutada.

„Ega see kärnasaamine polegi nii hull; peaasi, et saad kerge matsu," mõtles sturmmann Ränk, kui ta haigla väravas surus jumalagajätuks õe kätt, ja ta muheles endamisi. Aastapuhkus oli juba käes. Ja nüüd otsa see tervistumispuhkus — kulub kui marjaks ära. Muidugi — päris terve mees ta ju veel ei olnudki, haavad õlas ja reies tuikasid veel valutada. Sellepärast ta saigi selle puhkuse. Sest kes tervet meest praegu keset kõige põnevamat heitlustemöllu niisama koju puhkusele võib saata.

Sääraste mõtetega peas ruttas sturmmann Ränk jaama, et alustada kojusõitu. Tema välihalli kaunistasid punane Raudristi lint, rünnakumärk ja nüüd lisaks veel must haavatumärk. Igapidi lahingutes karastatud mees. Kui rõõmus poisikeseohtu nägu veel kuidagi võiks vastutulija segadusse viia, kellega tal õieti tegemist, siis need märgid rinnal rääkisid nii iseenda kui ka mehe eest.

„Kuramuse mõnus tunne mõelda sellele, et oled varsti kodus," ümises vahvà sõdur ja pühkis suure SS-taskurätikuga (mis vajaduse korral võib väga hästi laudlina aset täita) higi näolt ja otsaesiselt, sest väljas võimutses südasuvine kuumus.

Jaama ette tossutas pikk rong. Ränk otsis üles sõjaväe-vaguni, kargas sisse ja nüüd lahutasid teda kodust veel vaid kolm tunnikest vagunis loksumist ja kaks kilomeetrit jalutuskäiku ning siis ollaksegi kodutalu õues nagu ilmutus. Sest ega teda seal teatud oodata.

Eks ema teeb küll suured silmad, kui ma nii järsku ja ootamatult tulen. Ei tea, kaugel juba heinateoga ollakse? Ongi ehk juba tehtud? Või on juba sõnnikuvedu . . . Noh, eks vanadel ole rabamist. Võibolla on nad ka saanud mõne hädaabi-põllutöölise linnast. Eks needki või olla siis lõvid, kui täitsa lõvid magavad, — need olid küsimused, millele ta varsti pidi saama vastuse.

Et kolmetunnine sõit ei kestnud seekord kauem kui kolm ja pool tundi (rong pidas sedapuhku enam-vähem plaanist kinni), siis võis sturmmann Ränk peagi alustada jalgsimatka mööda põldudevahelist teed. Teine minek kohe, kui jalutad lokkavate viljaväljade ja heinamaade vahel, aga mitte arstirohtudest lõhnaval pikas haiglakoridoris, kus sturmmann Ränk harjutas kõimist pärast 20-päevast voodislebamist. Pääle oli vaevanud juba metsaladvule, venitades varjud ilmatu pikaks, kui noor lahingumees astus koduõue väravasse. Peretoa juures askeldav vanapoolne naine jättis toimetamise pooleli ja tunnistas tulijat. Siis kiskus ta kortsuline nägu nutule ja naerule korraga ja silmist hakkasid veerema suured pisarad.

„Oi-jah, Ilmar, Ilmarikene!" hüüatas naine.

„Tere, ema! Olen sedakorda jälle kodus," ütles noor sangar võimelikult hooletu ja muretu tooniga, kuigi omal kurgus ka üsna kenasti kipitas ja silmgi kiskus nagu uduseks. „Näe, nüüd, see tuleb vist haavadest, ega ma muidu nii vesine olegi," vabandas ta end mõttes. Oleks õieti tahtnud emakese kaenla haarata, aga jättis selle ettevaatuse pärast tegemata, sest kurk oli juba väga-väga kibe ning silm juba üsna udune. Nii ajas üks mehine käeraputus asja ära, kuigi ema oli nagu rohkemat oodanud.

Nüüd ilmus peretoast vanataat ise. Temaga läks tervitamisvärk palju lihtsamalt. Mis seal ikka vigurdada, kui mehed omavahel. Ema aga silitas poega oma krobelise käega siit ja sealt. Ei tahtnud memmeke aru saada, et poiss oli nüüd täismees ja pealegi läbi ja läbi kõva lahingumees. Haiglas ajas ta koguni kaks korda nädalas habet. No-jah, ega memm sellest nii kui nii aru ei saa. Temale oled sa ikka veel laps.

Ja memmeke ei saanud sellest tõepoolest aru. Paarile pisarale järgnesid veel mõned paarid ning ei võtnud memm neid väevaks äragi kuivatada . . . Tema pojake oli ju jälle kodus.

„Sul on tööperet juurde tulnud," ütles sturmmann nüüd juba täiesti hooletu tooniga, kui märkas, et aida tagant tulid lähemale kaks inimkogu. Üks, see väiksem, oli suure, kuldsele lõvilakale sarnaneva juuksepuhmaga, valge pluusi ja lühikeste pükstega. Viimaste säärtest väljusid kaks sihvakat pruuni jalga . . . „Ei noh, kuram, kena tüdrukupirts ja kenad sääred," jõudis sturmmann Ränk juba mõelda, kui silmad rändasid teisele tulijale. Too oli igatahes meesolevus ja pealegi väga head sorti, niisugune pikakasvuline ja tugeva kehaga.

„Need on minu abilised," tutvustas peremees.

„Ah, too härra on teie poeg," kõlas hele ja kaugeltki mitte ebameeldiv hääleke lõvilakaga neiu suust.

„Sturmmann Ränk" — esitles end kojutulnud perepoeg.

„Rõõmustab väga. Aga mis tähendab sturmmann? Eks ole see saksa keelest tõlgitult tormimees?"

„Oi poeg," segas nüüd ema vahele, „ära sina ole tormimees. Ei ole hea, kui sõjas tormad. Leiad enneaegu otsa. Näe, haavata said juba" — halises ema.

„Ei, ema, see on ainult auaste ja sellel pole tormamisega midagi tegemist," vabandas poeg ema puudulikku asjatundmist.

Siis kätlesid ja esitlesid end teineteisele sturmmann ja see tugevakehaline noormees. Ehkki sturmmann Ränk pingutas kõrvu, ei saanud ta oma uue tuttava nimest aru.

Ühtueinel, suures peretoas, olid kõik jälle koos. Vahetati uudiseid. Muidugi kõige rohkem tuli pingutada sõdurpoisil, sest õigupoolest oli temal ikka midagi pajatada. Tema uudised olid kõige põnevamad.

Kas need märgid on kõik vahvuse eest? Kas on raske saada neid märke? Kas meie poisid on julged? Ega bolševik ei tule siia? Mis tähendab sissemurru riivistamine? Vaesel sturmmannil oli vastamistega nii palju tegemist, et hea talutoidu maitsmisest ei saanud palju juttu olla. Viska suutäis sisse ja vasta kohe kahele küsimusele. Muidugi oleks ta löönud kõigile käega ja söönud rahulikult, aga just see kõige suurem küsija oli too neiu kuldse juuksepuhmaga . . . Temale vasta lõbu pärast, olgugi et söögilust selle all kannatas.

„Kui kaua olete juba sõjaväes?" küsis nüüd noormees, kelle nimest Ränk polnud aru saanud.

„Varsti saab kaks aastat," vastas poja eest ema.

„Kuidas teie haavata saite?"

„Käki kildudest, see tähendab, miinipilduja granaadist."

„Mis kaalutlusil te astusite sõjaväkke?"

„Mul oli ja on isu bolševikke peksa, sest nende vabaduse toomist ma ei taha. Nende küüditamise-kultuur ja kolhoositamine on meie rahvale surmaks."

„Kas olete aga kindel, et saame iseseisvuse tagasi?" küsis segase nimega mees kärmelt.

„Ah, see mind esialgu ei huvitagi. Peaasi, et Iivan saab kahjutuks tehtud. Eks siis ole aega muude küsimuste kallal rabelda."

„Vaadake, härra Ränk, teil puudub võitlemiseks ideeline alus. Teie võitlete ilma, et te teaks täielikult, mis jaoks ja mis eest," andis too segasenimeline lahkelt seletusi. „Mina läheks kohe homme päev vabatahtlikult, kui need asjad oleks selged — selleks juhuks, kui me võidame. Praegu aga kavatsen oma UK-d kasutada niikaua kui võimalik. Aga kui asi peaks räbalaks minema, põrutan ära Rootsi. Niisuguseks võitluseks puudub ometi ideeline alus."

Nüüd tahtis lõvilakaga kaunitar vahele segada, kuid temale ei antud sõna. „Sina pisike, ära sega meeste jutu vahele." Ja „pisike" jäigi vait.

Sturmmann Ränk tundis, kuidas haavad hakkasid kipitama. Viha tõusis. Virutaks sellele keigerile piimapütiga. Koputaks õige ideed peast välja, ehk saaks kaine aru asemele.

„Mis kuradi ideelist alust meie veel vaja on, kui Iivan on otsapidi Narva väravatest läbi. Meile, poistele rindel, on igati asi selge, aluseta ja alusega, kuidas soovite!" põrutas sturmmann Ränk rusikaga lauale. Tõusis püsti ja pühkis toast minema, ust enda järele kõvasti kinni klõmmides.

Väljas oli kuuvalge. Heinamaad uppusid udulinikutesse. Taamalt kostus ühe peni klähvimist. Ilus oli ta kodutalu ümbrus. Mets, põllud, heinamaad. Karjamaa tagant lookleb jõgi laisalt. Vaadeldes oma koduümbrust haihtus ta äsjane raev. Ta läks aeda pärnade alla ja istus pingile. Kui mõnus, kui võrratult hea on olla kodus. Kaugel siit käib praegu võitlus selle maa pärast, selle kodu ja tuhandete teiste pärast. Nüüd sai noorele sturmmannile see tunne selgemaks kui kunagi varem. Kui armsad on need pärnad, need vanad talumajad, põllud, mets, heinamaad. Jah, ja — isa, ema — kõik see mahub kahte sõnasse: kodu — isamaa. Need on mõisted, mille pärast tuleb võidelda, võidelda kas või viimse meheni! Sest kui võidab bolševik, on kõik läbi, hävib rahvas ja maa, kaob eestlane Läänemere rannikult.

„Ja see puupea otsib ideelist alust, muidu ei saa mees sõdida. Kuula aga narri . . ."

Sturmmann Ränk vihastas rängalt, aga kaua ta siiski vihane polnud. Soe kodutunne oli võimsam. Et aga ta asja polnud unustanud, seda tõendas vana sõdurilaul, mida ta alustas:

„Küll me ükskord teeme sotid,
eks me näe, kes peale jääb . . ."

Ei tea, kui vägevaks too laul oleks paisunud, aga kellegi õrn käsi laskus veel õrnemalt sturmmanni õlale. Imelik küll, kuid vahva sõduri suu jäi korrapealt lukku.

Tütarlaps õrna käega ja armsa olemisega tegi sturmmanni kuidagi araks. Vaat' Iivanit ei karda, aga säärane mesimagusa olemisega linalakk viib su verest välja. Sest sõjaliste kogemuste kõrval olid tema kogemused naissooga täiesti kängu jäänud. Aga asi ehk annaks veel kuidagi parandada . . .

Ja paraneski, ehk küll sturmmannil polnud sealjuures kuigi suuri teeneid, sest ofensiivis oli tütarlaps. Kõigepealt tegi ta selgeks poisile, et temal pole mingeid suhteid tolle segasenimelisega ja siis veel, et temale meeldivad säärased vahvad eesti poisid nagu sturmmann Ränk. Kõigi eelduste kohaselt oleks pidanud nüüd vaene sturmmann alustama vastupealetungiga, kuid kahjuks tema väljaõpe mainitud alal osutus puudulikuks. Et juba alguses kohe mõnda taktilist viga ei teeks, lükkas ta vastupealetungi lähema tuleviku peale.

Tal oli ju tervelt kakskümmend üks päeva varuks. Sturmmann oli siiski kaval strateeg.

Järgmisel hommikul tegi ta härra Segasenimelisele selgeks, et viimasel pole enam mingit ideelist alust siin talus edasi töötamiseks, kuna tema, perepoeg, võib ise isale-emale abiks olla. Mainitud härra pakkis kohvrid, tegi haavunud näo ja laskis jalga. Kahju, kahju, et temast siin aru ei saadud. Tema olevat suurem isamaalane, kui teatakse arvatagi. Perepoeg sturmmann aga tundis, et õhk kodutalu õues oli nüüd täiesti puhas. Pealegi ei saanud tema „strateegilisi" plaane tütarlapse suhtes keegi segada.

Asi areneski nii, kuidas ta arenema pidi. Aitasid selleks tunduvalt kaasa ka sumedad soojad suveööd . . . Kui sturmmann Ränk tervisepuhkuse möödudes oma pambud ja klamotid selga võttis, olid teda jumalaga jätmas kolm armastatud olevust — isa, ema ja veel keegi. Ema õpetas poega, et kuigi ta on „tormimees", ega siis maksa tal sellepärast väga tormata. Hoidku ta ennast ikka, küll siis hoiab ka saatus. Isa patsutas poisile õlale ja soovis head sõduriõnne, kuid see „veel keegi" ei ütelnud rohkem kui: „Ma tulen sind saatma, Ilmar!"

Nii lahkus kodutalust perepoeg. Kuldjuukseline kaunitar aga sibas sihvakate säärte välkudes poisile järele. Käsikäes läbisid nad põlluteid. Laiuvatel väljadel lömitasid juba rukkihakid. Eemal vedas vana laisk hobune ristikukoormat. Üks põlvepikkune poisike riidles valju häälega lehmaga, kes oma mõistmatuses oli vilja läinud. Kena koerahakatis aitas väikesele karjasele heleda klähvimisega kaasa. Need kaks ei märganud seda kõike. Neil oli väga palju veel teineteisele ütelda.

Tee otsa kohal jäi tüdruk maha, kuna poiss jätkas teekonda üksi, aegajalt ümber pöörates ja hüvastijätuks kätt vibutades.

Sturmmann Ränk tõttas laulu ümisedes alleele, mis viib otse jaama ette. „Ei noh, ideeliste alustega mehed on ikka omaette asjakesed ka. Poleks seda puupead meil olnud, poleks ma praegu nii peigmehemoodi poiss. Pealegi on mul nüüd ideeline alus naisevõtmise puhul puhkuse saamiseks. Tarvis aga kompüli südametunnistust muljuda. Raban paar-kolm kuud rindel ja siis tulen selle asjaga lagedale," nii plaanitses see kavalpea, kui juba rongil istus.

Samal ajal kuldjuukseline kaunitar luges vaiba all päevi, millal ta esimese välipostikirja saab . . .

SS-sõjakirjasaatja **Artur Rinne.**

Kiri rindelt

KULLA KODUKILK

Juba piserdub pilvesagaraist piisku. Tuuledki ulatuvad juba siia metsade ja soode põue. Kusagil kaugel, seal, kus oled Sinagi, huikab vist juba sügis.

Kas Sa ikka veel mäletad neid puude kolletusis säravaid päevi. Sellest on nüüd juba aasta, kui me käsikäes käisime väljade vahel. Sina murdsid hilise lille ja pistsid mu kuue nööpauku. Mina ei osanud teha muud, kui vaadata tänuliku pilguga Su silmi ja sõnatult suruda kätt. Hea oli nii kõndida, lõpmata kerge astuda mööda laiu välju ja põllupeenraid. Sügis oli laulatanud meid käsikätte.

Nüüd tuleb jälle sügis. Palju on teiseks saanud. Ma ei saa enam tulla Sulle appi, kui Sul on raske ristikukoorma all. Võibolla pead kätte võtma isegi adrakured ja kündma laiad väljad valmis uuteks külvideks. Aga Sa saad kõigest võitu, tubli töösõdur. Mäletan seda suve, kui Sa kippusid muga võidu ristikuid tõstma. Sa ei tahtnud minust nõrgem olla. Ja kui Sa lõpuks ikkagi alla jäid, siis näisid Sa olevat leppimatu. Pidin Sind jälle suudlema. Selline Sa olid. Küllap oled nüüd veelgi tublimaks muutunud.

Ma ei saa tulla. Mul on siin omaa põllud ja peenrad. Tööriistadki, millega ma oma kohustusi täidan, on erisugused ja nad ei sobi Su põldudele. Alles siis, kui viimane lahing on lõppenud ja kuulipildujad uuesti vikatiteks valatud, siis tulen ja jään. Täna pean aga ehitama punkrit ja jooksukraavist välja viskama kokkuvarisenud mulda. Aga öösel, kui ma kaeviku kaldal postil olen, lasen oma mõtted Sinu juurde. Siis ma kõnnin jälle Sinuga käsikäes mööda põllupeenart ja me jalga pesevad küpsed viljad.

Luba, et ma mõttes Su kätt surun ja Su huulile vajutan tänupitseri, sama truuduse märgiks, mille all me mulku tahkusime.

Jää tubliks!

Sinu ELMU PILLE.